

ERVARINGEN VAN ONDERWIJSPROFESSIONALS MET DE INVLOED VAN DE MANOSFEER OP DE SOCIALE VEILIGHEID BINNEN HET ONDERWIJS

Rapport voor Stichting School &
Veiligheid

Amsterdam, 6 maart 2026

© 2026. All rights reserved. Contains
Ipsos I&O confidential and proprietary
information and may not be disclosed
or reproduced without the prior
written consent of Ipsos I&O.

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O Publiek
Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam

Rapportnummer

2026/43

Datum

Maart 2026

Opdrachtgever

[Stichting School & Veiligheid](#), vanuit de alliantie [Worden Wie Je Bent](#)

Auteurs

Judith van Werkhoven
Kirsten Eulderink

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Samenvatting (I)

Ipsos I&O deed in opdracht van Stichting School & Veiligheid en de alliantie 'Worden Wie Je Bent' onderzoek naar de invloed van de manosphere* op de sociale veiligheid binnen het Nederlandse onderwijs. Met een enquête onder 487 onderwijsprofessionals uit primair, voortgezet, middelbaar beroeps en speciaal onderwijs is gekeken naar hun ervaringen met het gedrag van jongeren, de impact op jongeren, onderwijsprofessionals, sfeer en veiligheid, en behoeften van onderwijsprofessionals bij het omgaan met de manosphere. Deze samenvatting richt zich vooral op de bevindingen in het voortgezet onderwijs (VO), waar de (mogelijke) invloed het meest zichtbaar is. Op de derde pagina van de samenvatting wordt ook ingegaan op primair onderwijs (PO) en MBO.**

Onderwijsprofessionals signaleren merkbare invloed van de manosphere: drie op de tien VO-onderwijsprofessionals zien dat jongens in redelijk tot sterke mate beïnvloed lijken door online ideeën over mannelijkheid. Deze beïnvloeding heeft volgens ongeveer driekwart van de VO-professionals in beperkte tot sterke mate impact op pestgedrag, verbale agressie, onbegrip tussen meiden en jongens, en de (kwaliteit van) dialoog of discussie in de klas. Drie op de tien maken zich matige tot (zeer) ernstige zorgen over de impact op sociale veiligheid. Onderwijsprofessionals hebben behoefte aan kennis over effectieve aanpakken, praktische tools en professionalisering, maar ervaren belemmeringen zoals tijdgebrek, werkdruk en handelingsverlegenheid bij het aanpakken van deze thematiek.

Gedrag: manosphere-gerelateerde uitspraken komen bij ruim een derde wekelijks of vaker voor

Volgens bijna zes op de tien (58%) VO-onderwijsprofessionals is de omgang tussen jongens en meiden op hun school positief en respectvol. Toch neemt de helft (49%) maandelijks of vaker vrouwonvriendelijke grappen of opmerkingen waar van jongens richting meiden en lhbt+ leerlingen.

Bijna acht op de tien (78%) denken dat jongens in enige mate beïnvloed worden door online content over mannelijkheid (drie op de tien (29%) denkt in redelijke tot sterke mate). Via open antwoorden geven onderwijsprofessionals aan dat dit gedrag zich vooral manifesteert in verwijzingen naar influencers zoals Andrew Tate, in traditionele opvattingen over rolverdelingen, en in een fixatie op geld, status en fitness.

Onderwijsprofessionals konden aangeven hoe vaak zij bepaalde (mogelijk door de manosphere beïnvloedde) uitspraken of gedragingen meekrijgen van jongens op school. Bijna vier op de tien (38%) VO-onderwijsprofessionals krijgen wekelijks of vaker algemene genderopvattingen en schadelijke uitingen mee. De helft (49%) krijgt wekelijks of vaker aandacht voor rijkdom- en fitness-onderwerpen mee. Een kleinere groep, ruim twee op de tien (22%), krijgt wekelijks of vaker manosphere-specifieke concepten en jargon mee. Het goedpraten van geweld richting vrouwen komt zelden voor (4% maakt dit wekelijks of vaker mee).

Onderwijsprofessionals zien dit gedrag in meerdere klassen en zou vooral worden vertoond door jongens met redelijk tot veel sociale status. Meer dan de helft (56%) van de VO-onderwijsprofessionals signaleert een toename van dit gedrag in de afgelopen vier jaar. Onderwijsprofessionals kiezen vaak als reactie voor het gesprek met de leerling(en), maar ervaren ook handelingsverlegenheid. Dat wordt vaak door tijdgebrek veroorzaakt, maar ook doordat sommige situaties ambigu zijn en volgens hen niet altijd expliciet problematisch, bijvoorbeeld omdat leerlingen ironisch of grappend spreken over de thematiek. Ze worstelen met de balans tussen corrigeren en open dialoog in ambigue situaties.

Impact op leerlingen en sociale veiligheid: invloed op pestgedrag; meiden, lhbt+ leerlingen én jongens voelen zich volgens onderwijsprofessionals soms tot vaak onveilig of oncomfortabel

Het gedrag dat mogelijk samenhangt met manosphere-invloeden heeft volgens VO-onderwijsprofessionals vooral redelijke tot sterke negatieve invloed op verbale agressie (37%), onbegrip tussen meiden en jongens (37%), pestgedrag (31%) de (kwaliteit van) dialoog of discussie in de klas (29%).

** Op pagina 8 staat de definitie van de manosphere die voor dit onderzoek is aangehouden*

*** De bevindingen zijn volledig gebaseerd op de interpretaties en beleving van onderwijsprofessionals. Deze interpretaties hoeven niet altijd overeen te komen met de eigen werkelijkheid van leerlingen zelf. De gepresenteerde bevindingen betreffen dus percepties, geen vastgestelde causaliteit tussen manosphere-content en gedrag van jongeren.*

Samenvatting (II)

Volgens de helft (52%) van VO-onderwijsprofessionals voelen meiden zich soms tot regelmatig onveilig of oncomfortabel door uitspraken van jongens (9% merkt dit regelmatig tot vaak). Een grotere groep (59%) merkt dit bij lhbt+ leerlingen (22% merkt dit regelmatig tot vaak). Vier op de tien (39%) merkt dat jongens zich onveilig of oncomfortabel voelen door gedrag of uitspraken van andere jongens over hoe je een goede man zou moeten zijn (7% merkt dit regelmatig tot vaak).

Bijna vier op de tien (37%) VO-onderwijsprofessionals maken zich matige tot (zeer) ernstige zorgen over de invloed op jongens zelf. Drie op de tien (31%) maken zich matige tot (zeer) ernstige zorgen over de invloed op sfeer en sociale veiligheid op school. Als zorgpunten worden vooral de beïnvloedbaarheid van jongeren, de onzichtbaarheid van online invloeden en de verslechtering van de algemene sfeer op school genoemd.

Impact op onderwijsprofessionals: verschillende ervaringen met gezagsverhoudingen

De ervaringen van VO-onderwijsprofessionals over gezagsverhoudingen in de klas laten een gemengd beeld zien. Ruim twee op de vijf (44%) professionals merken dat jongens de autoriteit van vrouwelijke docenten sneller in twijfel trekken, terwijl een derde dit juist niet ervaart. Drie op de tien (29%) vrouwelijke VO-onderwijsprofessionals ervaren persoonlijk dat hun autoriteit wordt ondermijnd vanwege hun vrouw-zijn. Van de VO-onderwijsprofessionals die (ooit) weleens te maken hebben gehad met ondermijning van de autoriteit vanwege het vrouw-zijn en/of met seksistische opmerkingen (als man of als vrouw) geeft een op de zes (16%) aan dat dit in in redelijke tot sterke mate hun gevoel van veiligheid op school beïnvloed.

Pedagogische rol: Sterke basis aanwezig, maar vier op de tien bespreken thematiek zelden of nooit

Vier op de vijf (79%) VO-onderwijsprofessionals hebben een warme band met jongens. Drie op de vijf (58%) stellen dat jongens zich comfortabel bij hen voelen om over dingen te praten waar zij mee zitten. Toch voeren vier op de tien (40%) zelden tot nooit gesprekken over manosphere-gerelateerde onderwerpen. Zes op de tien (62%) stellen dat er duidelijke sociale normen op school aanwezig zijn.

VO-onderwijsprofessionals zien voor scholen vooral een rol om 1) algemene gesprekken met leerlingen te voeren over gelijkwaardigheid (70%), en om 2) mediawijsheid en

kritisch denken te bevorderen (62%). Ook vindt de helft (52%) dat de manosphere en gelijkwaardigheid tussen vrouwen en mannen in het burgerschapsonderwijs aan bod moeten komen. Een kleinere groep is van mening dat de manosphere-beweging expliciet besproken moet worden (37%).

Behoeftte aan ondersteuning: Tijd en gebrek aan kennis grootste belemmeringen

Meer dan de helft (55%) van de VO-onderwijsprofessionals heeft behoefte aan ondersteuning, vooral meer kennis over werkende aanpakken (33%) en praktische tools om collega's te ondersteunen (24%). Bij de uitvraag in welke vorm men dit wil ontvangen, geven ze de voorkeur aan een eenmalige workshop (46%) of intervisie met collega's (40%).

De belangrijkste belemmeringen om met (de invloed van) de manosphere om te gaan zijn tijdgebrek en werkdruk (40%), gebrek aan urgentiegevoel (25%), onvoldoende kennis (20%) en het ontbreken van schoolbreed beleid (15%).

Verschillen tussen onderwijsprofessionals*

Mannen denken vaker dat de beïnvloeding van jongens door online content over mannelijkheid in beperkte mate tot helemaal niet voorkomt (63%) dan vrouwen (44%). Dit is ook het geval bij onderwijsprofessionals die direct contact hebben met leerlingen (61%) t.o.v. zij die indirect contact hebben (47%).

Vrouwen denken vaker dat de hoeveelheid (mogelijk door de manosphere beïnvloedde) uitspraken en gedrag van jongens een beetje tot sterk is toegenomen (61%) dan mannen (50%). Vrouwen vinden ook vaker dat dit gedrag in redelijke tot sterke mate van invloed is op een aantal onderdelen van het schoolklimaat, dan mannen. Dit geldt voor: verbale agressie (37% versus 23%), onbegrip tussen jongens en meiden (35% versus 24%), de dialoog of discussies in de klas (32% versus 20%), algemene sfeer in de klas(sen) (26% versus 15%) en verstoring van lessen (18% versus 6%).

** Deze verschillen zijn gebaseerd op alle onderwijsprofessionals vanuit PO, VO en MBO samen. Meer verschillen tussen diverse groepen zijn weergegeven in hoofdstuk 6.*

Samenvatting (III)

Verschillen tussen onderwijssectoren

De invloed van de manosphere manifesteert zich verschillend in het primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs (VO) en middelbaar beroepsonderwijs (MBO).

Het **VO** springt eruit als sector waar de invloed het meest zichtbaar is. VO-professionals signaleren vaker problematisch gedrag en maken zich meer zorgen. Zij zien minder positieve omgang tussen jongens en meiden/lhbt+ leerlingen, krijgen vaker vrouwonvriendelijke opmerkingen mee en observeren vaker dat jongens beïnvloed worden door online content. Ook de verschillende categorieën manosphere-gerelateerd gedrag – van algemene genderopvattingen tot specifiek jargon – worden in het VO consequent vaker waargenomen dan in het PO en MBO. Tegelijkertijd is er in PO en MBO wel degelijk sprake van signalen die aandacht vragen.

Primair onderwijs (PO), groep 7 en 8

De omgang tussen jongens en meiden uit groep 7 en 8 is volgens PO-professionals positief en respectvol (68%). Drie op de tien (29%) nemen maandelijks of vaker (vrouw)onvriendelijke grappen of opmerkingen waar richting meiden en twee op de tien (19%) richting lhbt+ leerlingen: dit is minder dan in het VO.

PO-professionals rapporteren het minst vaak dat jongens elkaar beïnvloeden om zich 'mannelijk' te gedragen: een kwart ziet helemaal geen beïnvloeding, drie op de tien (31%) zien het regelmatig tot vaak. Volgens vier op de tien (39%) is deze beïnvloeding de laatste vier jaar toegenomen. Volgens meer dan de helft (53%) worden jongens enigszins beïnvloed door online content over mannelijkheid, een kwart (26%) zegt van niet en een op de vijf (21%) weet het niet.

PO-professionals krijgen algemene genderopvattingen (27%), schadelijke uitingen (18%), rijkdom- en fitnessonderwerpen (19%) en manosphere-specifieke concepten (10%) minder vaak wekelijks mee dan in het VO. Toch ziet bijna twee derde (64%) wel een toename in de hoeveelheid manosphere-gerelateerd gedrag van jongens in de afgelopen vier jaar. Dit gedrag heeft volgens professionals in redelijke tot sterke mate invloed op verbale agressie (32%), pestgedrag (29%) en onbegrip tussen jongens en meiden (29%). PO-professionals krijgen minder vaak mee dat meiden of lhbt+ leerlingen zich onveilig of oncomfortabel voelen dan in VO.

Hoewel PO-professionals zich het minst zorgen maken over de invloed op de sfeer en sociale veiligheid, zijn deze niet afwezig: 47 procent heeft hier wel eens zorgen over.

Onderwijsprofessionals in het PO geven in vergelijking met VO-professionals vaker aan een warme band met leerlingen te hebben, inzicht in gesprekken te hebben en dat er duidelijke normen en regels zijn op school. Ook geven zij vaker aan dat er niets nodig is in de aanpak van de invloed van de manosphere, omdat de negatieve invloed klein of afwezig is (36%). Een derde (35%) heeft wel iets nodig om negatieve invloed tegen te gaan.

Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)

De omgang tussen jongens en meiden op het MBO wordt eveneens als positief en respectvol ervaren (70%). Drie op de tien MBO-professionals (30%) nemen maandelijks of vaker (vrouw)onvriendelijke grappen of opmerkingen waar richting meiden en twee op de tien (19%) richting lhbt+ leerlingen. Volgens ruim een derde (36%) beïnvloeden jongens elkaar om zich 'mannelijk' te gedragen en volgens een even groot deel (37%) is deze beïnvloeding de afgelopen vier jaar toegenomen. Toch weten MBO-professionals vaak niet of jongens beïnvloed worden door online content over mannelijkheid (41%); de helft zegt wel dat jongens hier enigszins door beïnvloed worden.

Waar signalen worden genoemd, betreft het relatief vaak rijkdom/succes en fitness (wekelijks of vaker bij circa drie op de tien). Manosphere-specifiek jargon en verwijzingen naar influencers worden minder frequent gemeld dan in VO, maar vaker dan in PO. Meer dan de helft (56%) ziet een toename in de hoeveelheid manosphere-gerelateerde uitspraken en gedrag van jongens in de afgelopen vier jaar. Dit heeft volgens MBO-professionals in redelijke tot sterke mate invloed op de dialoog of discussie in de klas (25%), pestgedrag (18%) en verbale agressie (18%). Zes op de tien (59%) maken zich wel eens zorgen over de invloed van de manosphere op de sfeer en sociale veiligheid.

Gevoelens van onveiligheid bij meiden en lhbt+ leerlingen worden minder vaak gerapporteerd dan in VO, maar niet uitgesloten. Warmte in de relatie en duidelijke schoolnormen worden minder vaak genoemd dan in PO. Vergeleken met PO is er in MBO relatief meer steun om de manosphere expliciet te bespreken (35% tegenover 20%) en aandacht te besteden aan zorgen en behoeften van jongens zelf (32% tegenover 17%). De helft (52%) heeft iets nodig om negatieve invloeden van de manosphere tegen te gaan.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting 3

Introductie 6

Resultaten

• Gedrag 10

• Impact op leerlingen en de sociale veiligheid 22

• Impact op onderwijsprofessionals 27

• Pedagogische rol 30

• Behoefte aan ondersteuning 34

Verschillen tussen onderwijsprofessionals en scholen 39

Bijlage 44

Introductie

Inleiding

De manosphere* lijkt zijn weg te vinden naar de klaslokalen. Dit blijkt uit signalen die Stichting School & Veiligheid ontvangt. De manosphere, wat inmiddels ook weerklank vindt bij bredere groepen jongeren, heeft potentieel verstrekende gevolgen voor de sociale veiligheid van zowel leerlingen als onderwijspersoneel.

Internationale studies uit onder meer Groot-Brittannië en Australië tonen aan dat de verspreiding van misogynie denkbare een negatieve impact heeft op het schoolklimaat**. De signalen die Stichting School & Veiligheid ontvangt van scholen en onderwijsprofessionals, suggereren dat er ook in Nederland invloed merkbaar is. De ideeën en het gedrag voortkomend uit de manosphere hebben mogelijk een ondermijnend effect op sociale veiligheid en welzijn, democratische waarden en burgerschap en keuzevrijheid van leerlingen. Voor een beter beeld van de situatie op scholen in Nederland, vroeg Stichting School & Veiligheid samen met de alliantie 'Worden Wie Je Bent' aan Ipsos I&O om een onderzoek uit te voeren.

Het doel van dit onderzoek is inzicht te verkrijgen in hoe ideeën uit de manosphere de sociale veiligheid van leerlingen en personeel in het Nederlandse onderwijs beïnvloeden***. Daarnaast wordt in kaart gebracht óf en welke behoefte er is aan ondersteuning op scholen om effectief met deze invloeden om te gaan. De focus in het rapport ligt voornamelijk op onderwijsprofessionals in het voortgezet onderwijs (VO).

** Op pagina 8 staat de definitie van de manosphere die voor dit onderzoek is aangehouden*

*** Zie bijvoorbeeld: [Understanding the influence of online misogyny in schools from the perspective of teachers | PLOS One](#) en [Research exposes alarming impact of 'manfluencer' culture on Australian schools - Monash University](#)*

**** De bevindingen zijn volledig gebaseerd op de interpretaties en beleving van onderwijsprofessionals. Deze interpretaties hoeven niet altijd overeen te komen met de eigen werkelijkheid van leerlingen zelf. De gepresenteerde bevindingen betreffen dus percepties, geen vastgestelde causaliteit tussen manosphere-content en gedrag van jongeren.*

Hoofdvragen om te beantwoorden

Welke invloed hebben opvattingen uit de manosfeer volgens onderwijsprofessionals op gedrag en sociale veiligheid op scholen in Nederland? En wat hebben scholen nodig aan aanvullende ondersteuning, kennis of beleid?

Om hier antwoord op te vinden, gaat dit onderzoek in op de volgende onderwerpen:

- **Gedrag:** welk (mogelijk manosfeer-gerelateerd) gedrag wordt gezien en ervaren op school?
- **Impact op leerlingen en de sociale veiligheid:** welke invloed van de manosfeer content zien onderwijsprofessionals op individuele leerlingen, de algemene sfeer en de sociale veiligheid op school?
- **Impact op onderwijsprofessionals:** welke impact ervaren onderwijsprofessionals zelf en/of zien zij bij collega's?
- **Pedagogische rol:** welke relatie hebben onderwijsprofessionals met leerlingen en welke rol zien zij voor scholen weggelegd bij het omgaan met (de invloed van) de manosfeer?
- **Behoeftte aan ondersteuning:** welke behoeftes aan ondersteuning hebben onderwijsprofessionals bij het omgaan met (de invloed van) de manosfeer?

Hoe we dit onderzocht hebben: online enquête onder onderwijsprofessionals

Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is uitgevoerd met een online enquête in het I&O Research Panel onder onderwijsprofessionals uit het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en het speciaal onderwijs. De dataverzameling vond plaats van 19 januari tot 1 februari 2026.

De steekproef kon niet worden gewogen omdat populatiegegevens over onderwijsprofessionals ontbreken. Wel is sprake van een brede spreiding naar sector, functie en regio. De resultaten geven daarmee een indicatief beeld van de ervaringen en percepties van onderwijsprofessionals, met een focus op het voortgezet onderwijs, maar zijn niet zonder meer te generaliseren naar alle onderwijsprofessionals in Nederland.

De bevindingen zijn volledig gebaseerd op de interpretaties en beleving van onderwijsprofessionals. Deze interpretaties hoeven niet altijd overeen te komen met de eigen werkelijkheid van leerlingen zelf. De gepresenteerde bevindingen betreffen dus percepties, geen vastgestelde causaliteit tussen sfeer-content en gedrag van jongeren.

Doelgroep onderzoek

In totaal vulden 626 mensen die werkzaam zijn in het onderwijs de vragenlijst in. Daarvan bleven er 487 onderwijsprofessionals in de steekproef behouden voor de analyse van de resultaten.

Vragenlijsten van mensen met een functie die niet relevant is voor dit onderzoek zijn verwijderd. Denk hierbij aan mensen die nu niet meer werkzaam zijn in het onderwijs, data-analisten en ICT'ers.

Ook docenten die in groep 6 van de basisschool (of in lagere klassen) lesgeven zijn niet meegenomen. Vooraf werd ingeschat dat jongere leeftijdsgroepen zich niet zo actief en expliciet bezighouden met de thematiek van het onderzoek. Een analyse van open antwoorden van docenten met jongere leeftijdsgroepen bevestigde dit beeld. De steekproef voor het gespecialiseerd onderwijs was te klein, waardoor er geen betrouwbare uitspraken over deze groep gedaan kunnen worden. In de bijlage staat een overzicht van de onderwijsfuncties die wel zijn meegenomen in dit onderzoek.

Hoe we dit onderzocht hebben: online enquête onder onderwijsprofessionals

Analyse en leeswijzer

De focus in het onderzoeksrapport ligt op de onderwijsprofessionals uit het VO. De figuren geven de VO-resultaten weer. In tabellen en tekst staan de PO- en MBO-resultaten weergegeven. Verschillen worden in tekst alleen beschreven indien er sprake is van een significant verschil.

In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op verschillen tussen *onderwijsprofessionals* (mannelijke en vrouwelijke onderwijsprofessionals; direct of indirect contact met de leerling*) en op verschillen tussen *scholen* (VO schoolniveau, regio, levensbeschouwelijke richting).

Indien de percentages in grafieken niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen of omdat het om meerkeuzevragen gaat. Sommige uitkomsten gaan niet over de totaalgroep, maar een specifieke groep. Indien dat het geval is, staat dit bij de titel van de desbetreffende tabel of grafiek vermeld. Tussen haakjes staat het aantal respondenten dat deze vraag heeft ingevuld vermeld (n=) of, bij meerdere stellingen, het kleinste aantal respondenten (nmin=).

Definitie

De definitie van de manosphere die in dit onderzoek is aangehouden, is als volgt:

“De manosphere is online content van mannen voor mannen. Het idee: mannen zijn slachtoffer van feminisme en moeten hun macht over vrouwen terugkrijgen door een sterke en succesvolle man te zijn. Dit komt uit radicale online groepen met vrouwenhaat, maar staat nu ook op TikTok, Instagram en YouTube. Daar zit het verweven in video's over fitness, ondernemen, spiritualiteit of relaties. De boodschap: ‘een traditionele rolverdeling is goed, mannen moeten dominant zijn en vrouwen zijn emotioneel en verzorgend.’ Voor jongens kan dit leiden naar steeds extremere content en radicale (online) groepen.”

Deze definitie is niet direct aan het begin van de vragenlijst gegeven, maar vanaf het moment dat er vragen werden gesteld die expliciet aan de manosphere refereerden. In de vragenlijst is de Engelse term ‘manosphere’ gebruikt. In deze rapportage is de Nederlandse term aangehouden.

* Onder directe rol valt: Leraar (docent/leerkracht), Mentor / SLB'er, Intern begeleider of zorgcoördinator, Leerlingbegeleider, Vertrouwenspersoon, Onder indirecte rol valt: Schoolleider/directeur, Adjunct-directeur, Schoolbestuurder, Coördinator burgerschap en Beleidsmedewerker.

GEDRAG

Welk (mogelijk manosofer-gerelateerd) gedrag wordt door onderwijsprofessionals gezien en ervaren op school?

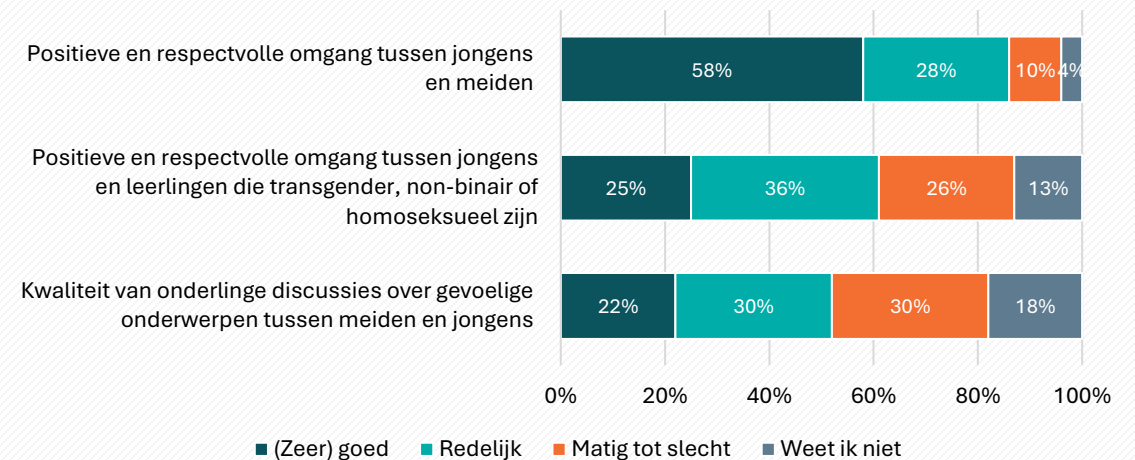
1

Zes op de tien vinden omgang tussen jongens en meiden positief en respectvol

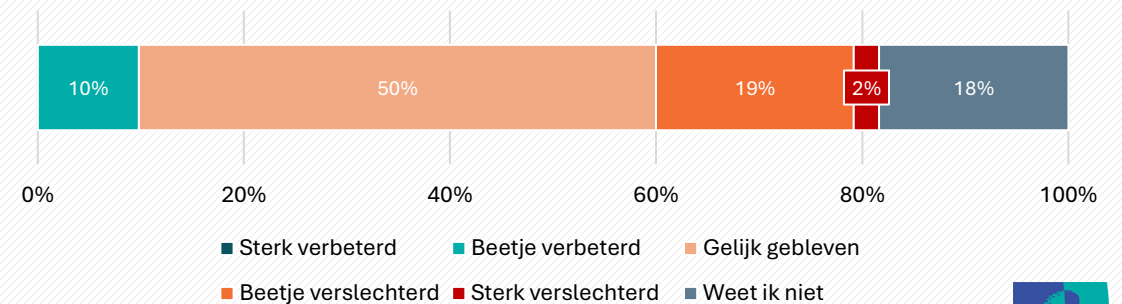
- Volgens bijna zes op de tien (58%) VO-onderwijsprofessionals is de omgang tussen jongens en meiden op hun school positief en respectvol.
- Een kwart (25%) zegt dat de omgang tussen jongens en leerlingen die transgender, non-binair of homoseksueel zijn positief en respectvol is. Een even groot deel (26%) vindt deze omgang matig tot slecht. De kwaliteit van onderlinge discussies over gevoelige onderwerpen tussen meiden en jongens wordt door een op de vijf (22%) als (zeer) goed gezien.
- Volgens de helft (50%) van de VO-onderwijsprofessionals is de relatie tussen meiden en jongens de laatste vier jaar gelijk gebleven. Een op de tien (10%) denkt dat het verbeterd is. Volgens twee op de tien (21%) is deze verslechterd.

		(Zeer) goed	Matig/Slecht	Weet niet
Positieve omgang jongens/meiden	PO (n=163)	68%	3%	2%
	MBO (n=73)	70%	1%	10%
Positieve omgang jongens/lhbt+	PO	30%	3%	52%
	MBO	35%	7%	34%
Kwaliteit discussie	PO	33%	15%	17%
	MBO	26%	8%	37%
		Verbeterd	Verslechterd	Weet niet
Verandering afgelopen 4 jaar	PO	12%	15%	22%
	MBO	12%	22%	32%

Figuur 1.1. – Hoe beoordeel je de volgende aspecten van de omgang tussen jongens en andere leerlingen op jouw school? (basis: VO) n=245

Figuur 1.2. – Heb je het idee dat de relatie tussen meiden en jongens de laatste 4 jaar is veranderd? (basis: VO) n=245

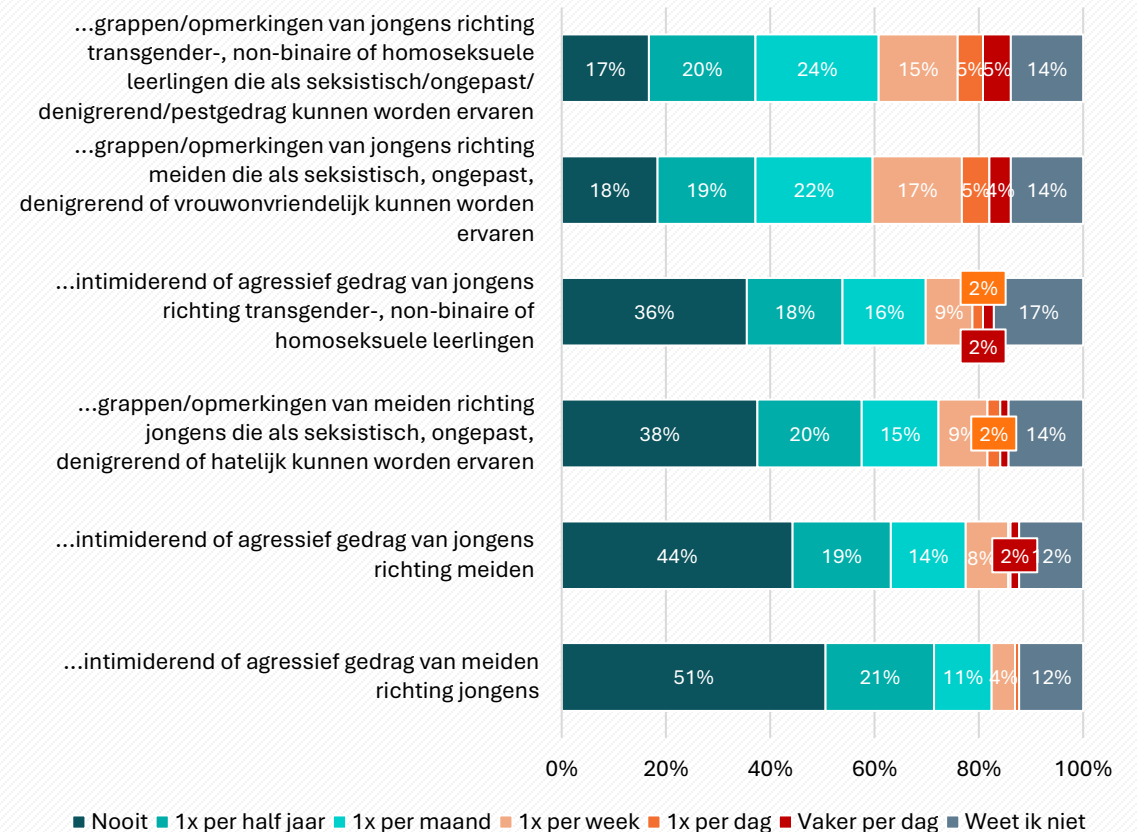

Helpt krijgt maandelijks of vaker vrouwonvriendelijke opmerkingen van jongens mee

- Wij vroegen onderwijsprofessionals hoe vaak bepaalde aspecten van de omgang tussen jongens en andere leerlingen op school voorkomen. Wat het vaakst voorkomt zijn *grappen of opmerkingen van jongens richting meiden of transgender, non-binaire of homoseksuele leerlingen* die kunnen worden ervaren als seksistisch, ongepast, denigrerend of vrouwonvriendelijk. De helft van de VO-onderwijsprofessionals (49%) neemt dit maandelijks of vaker waar.
- Intimiderend of agressief* gedrag van *meiden* richting *jongens* lijkt het minst vaak voor te komen. De helft (51%) van de VO-professionals ziet dit nooit en 16 procent ziet het maandelijks of vaker. Intimiderend of agressief gedrag van *jongens* richting *meiden* wordt iets vaker waargenomen: een kwart (25%) ziet het maandelijks of vaker en ruim vier op de tien (44%) ziet het nooit.

		Nooit/1x per half jaar	1x per maand	Wekelijks of vaker	Weet niet
Grappen/opmerkingen jongens > lhbt+	PO (n=163)	58%	12%	7%	22%
	MBO (n=73)	53%	16%	3%	27%
Grappen/opmerkingen jongens > meiden	PO	57%	18%	11%	14%
	MBO	41%	19%	11%	29%
Grappen/opmerkingen meiden > jongen	PO	64%	12%	6%	18%
	MBO	57%	10%	4%	29%

Figuur 1.3. – Hoe beoordeel je de volgende aspecten van de omgang tussen jongens en andere leerlingen op jouw school? Frequentie van... (basis: VO) nmin=244

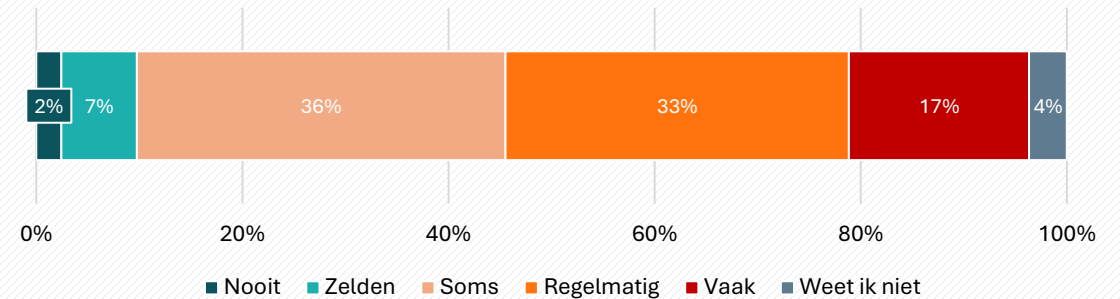

Onderlinge beïnvloeding om 'mannelijk' te gedragen volgens de helft toegenomen

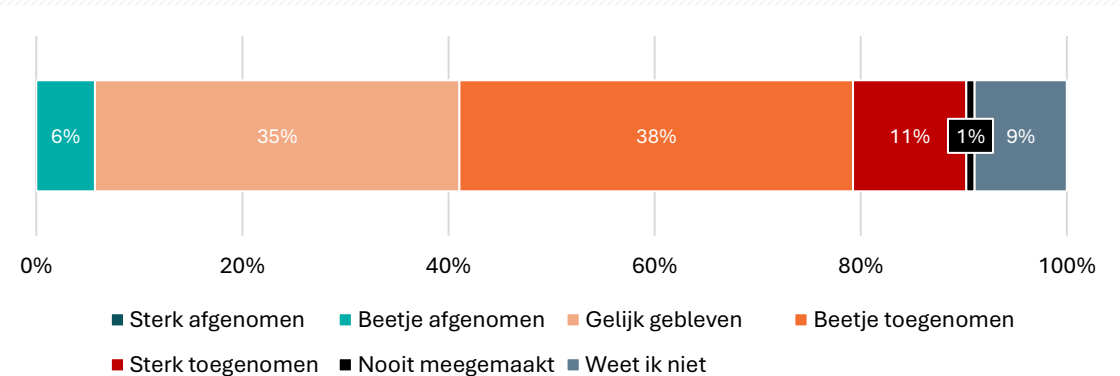
- Volgens de helft (50%) van de VO-onderwijsprofessionals beïnvloeden jongens elkaar regelmatig tot vaak om zich op een bepaalde 'mannelijke' manier te gedragen (zoals: grapjes maken over vrouwen, veel geld moeten verdienen, macho en dominant gedrag vertonen, weinig emoties tonen). Dit hoeft nog niet expliciet voort te komen uit de mogelijke invloed van de manosphere.
- Deze beïnvloeding is volgens de helft (49%) een beetje tot sterk toegenomen in de laatste vier jaar.
- Onderwijsprofessionals in het PO geven vaker aan dat zij de beïnvloeding zelden tot nooit zien (25%) dan in het VO (9%). Professionals in het VO geven vaker aan dat de beïnvloeding is toegenomen (49%) dan in het PO (39%).

		Vaak/ Regelmatig	Zelden/Nooit	Weet niet
Jongens beïnvloeden elkaar om 'mannelijk' te gedragen	PO (n=163)	31%	25%	5%
	MBO (n=73)	36%	16%	11%
		Toegenomen	Afgenomen	Weet niet
Verandering afgelopen 4 jaar	PO	39%	3%	21%
	MBO	37%	5%	25%

Figuur 1.4. – Jongens beïnvloeden elkaar om zich op een bepaalde 'mannelijke' manier te gedragen*, (basis: VO) n=246

Figuur 1.5. – Heb je het idee dat deze beïnvloeding – aanwezig of niet aanwezig – de laatste 4 jaar is veranderd? (basis: VO) n=246

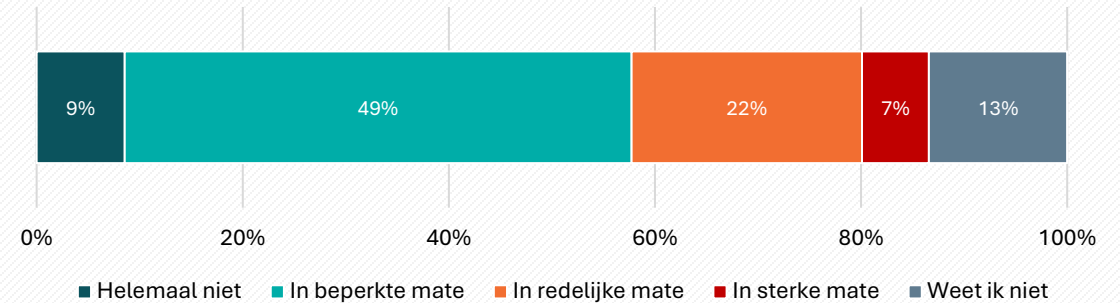
* Bij deze stelling stonden de volgende voorbeelden: "grapjes maken over vrouwen, macho en dominant, weinig emoties tonen, veel geld verdienen".

Volgens acht op de tien lijken jongens enigszins beïnvloed door ideeën online content

- Volgens bijna acht op de tien (78%) VO-onderwijsprofessionals lijken jongens (in beperkte tot zekere mate) beïnvloed door specifieke ideeën die zij online tegenkomen over mannelijkheid, genderdiversiteit en omgang met vrouwen. Drie op de tien (29%) denken dat dit jongens in redelijke tot sterke mate beïnvloedt.
- Volgens een kwart (26%) van de PO-onderwijsprofessionals lijken jongens helemaal niet beïnvloed door online content: een significant verschil ten opzichte van VO- (9%) en MBO-professionals (8%). Volgens VO-professionals lijken jongens vaker redelijke tot sterke mate beïnvloed (29%) dan door PO- (17%) en MBO-professionals (16%). Deze laatste groep geeft vaker dan de andere twee groepen aan het niet te weten (41%).

		Helemaal niet	In beperkte mate	In redelijke mate	In sterke mate	Weet niet
Jongens lijken beïnvloed door online content	PO (n=163)	26%	36%	14%	3%	21%
	MBO (n=73)	8%	34%	8%	8%	41%

Figuur 1.6. – Jongens bij mij op school lijken beïnvloed door specifieke ideeën die zij online tegenkomen over mannelijkheid, genderdiversiteit en omgang met vrouwen (basis: VO) n=246

Geweld richting vrouwen zelden goedgepraat

Onderwijsprofessionals konden aangeven hoe vaak zij bepaalde voorgelegde uitspraken of (non-verbale) gedragingen meekrijgen van jongens op school. Deze gedragsvormen zijn in vier categorieën ingedeeld: 1) algemene genderopvattingen, 2) schadelijke uitingen, 3) rijkdom- en fitness-onderwerpen, 4) man sfeer-specifieke concepten en jargon.

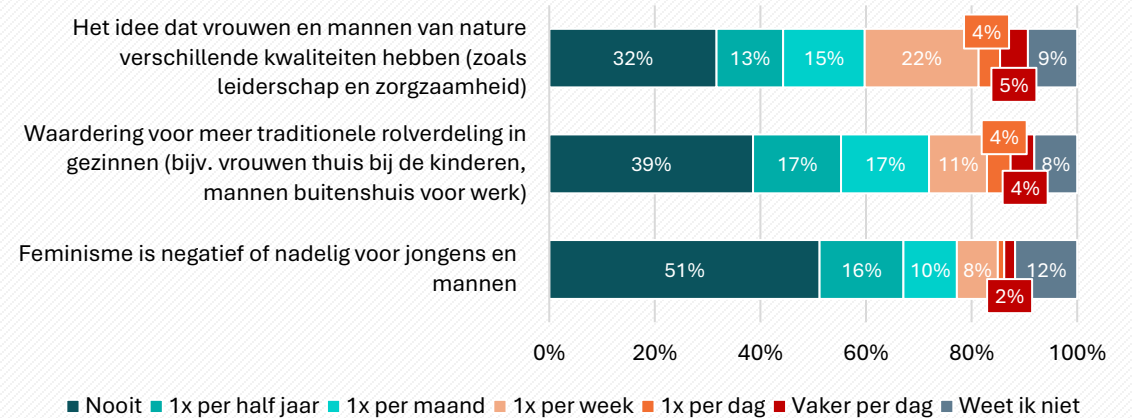
38% van de VO-onderwijsprofessionals ziet of krijgt minstens één van de 'algemene genderopvattingen' wekelijks of vaker mee

- Het idee dat vrouwen en mannen van nature verschillende kwaliteiten hebben, krijgen VO-onderwijsprofessionals het meest mee: drie op de tien (31%) wekelijks of vaker. De opvatting dat feminisme nadelig is voor jongens en mannen horen zij minder: De helft (51%) krijgt dit nooit mee.
- Het wekelijks of vaker meekrijgen van algemene genderopvattingen komt minder voor onder onderwijsprofessionals in het PO (27%) en MBO (21%).

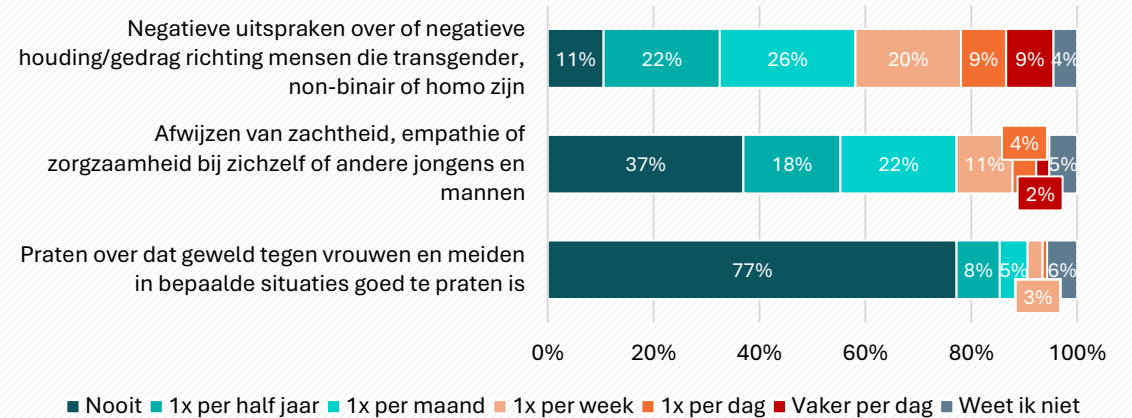
38% van de VO-onderwijsprofessionals ziet of krijgt minstens één van de 'schadelijke uitingen' wekelijks of vaker mee

- Vier op de tien (38%) VO-onderwijsprofessionals krijgt wekelijks of vaker negatieve uitspraken over of gedragingen mee richting mensen die transgender, non-binair of homo zijn.
- Het goedpraten van geweld tegen vrouwen en meiden ziet men zelden: 4 procent ziet dit wekelijks of vaker, 9 procent ziet dit maandelijks of vaker.
- Het wekelijks of vaker meekrijgen van schadelijke uitingen komt minder voor onder onderwijsprofessionals in het PO (18%) en MBO (11%).

Figuur 1.7.A – Algemene genderopvattingen (frequentie gedrag)(basis: VO) n= 246

Figuur 1.7.B – Schadelijke uitingen (frequentie gedrag)(basis: VO) n= 246

Een op de vijf krijgen wekelijks manosfeer-concepten mee

49% van de VO-onderwijsprofessionals ziet of krijgt minstens één van de **'rijkdom- en fitness-onderwerpen'** wekelijks of vaker mee

- Een derde (32%) van de VO-onderwijsprofessionals krijgt het praten over rijk worden wekelijks of vaker mee. Een nog iets grotere groep (39%) krijgt het bezig zijn met of praten over fitness en gespierd zijn wekelijks of vaker mee.
- Het wekelijks of vaker meekrijgen van deze onderwerpen komt minder voor onder onderwijsprofessionals in het PO (19%) en MBO (30%).

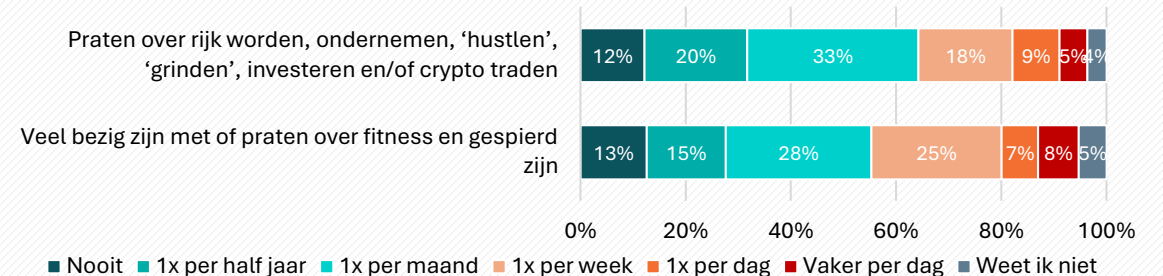
22% van de VO-onderwijsprofessionals ziet of krijgt minstens één van de **'manosfeer-specifieke concepten en jargon'** wekelijks of vaker mee

- De manosfeer-specifieke onderwerpen die VO-onderwijsprofessionals het meest meekrijgen, zijn: het onderwerp 'alfa's versus bèta's' (14% wekelijks of vaker) en verwijzingen naar mannelijke influencers (13% wekelijks of vaker).
- Het wekelijks of vaker meekrijgen van manosfeer-concepten komt minder voor onder onderwijsprofessionals in het PO (10%) en MBO (14%).

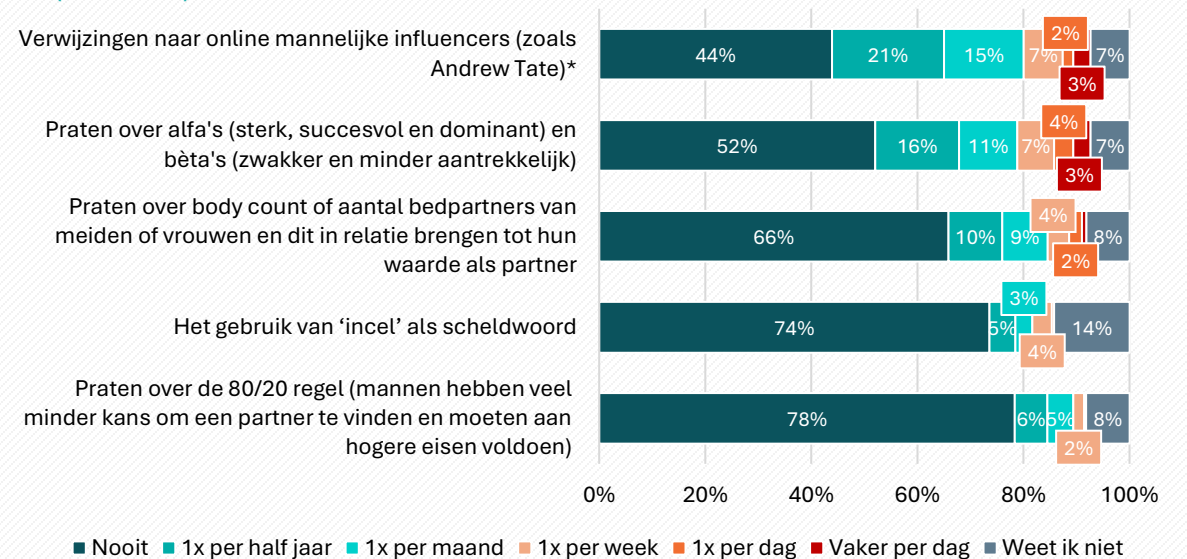
PO-onderwijsprofessionals geven bij bijna alle voorgedragen gedragingen – met uitzondering van 'van nature verschillende kwaliteiten', 'afwijzing van zachtheid' en 'goedpraten van geweld' – vaker aan dit 'vrijwel nooit' mee te krijgen, dan dat onderwijsprofessionals uit het VO en MBO dit doen.

28% van de VO-onderwijsprofessionals ziet of krijgt wekelijks of vaker mee dat er over één van de voorgelegde onderwerpen **ironische grappen** worden gemaakt. Zestien procent krijgt dit maandelijks mee, 53 procent bijna nooit.

Figuur 1.7.C – Rijkdom- en fitness-onderwerpen (frequentie gedrag)(basis: VO) n=246

Figuur 1.7.D – Manosfeer-specifieke concepten en jargon (frequentie gedrag) (basis: VO) n=246

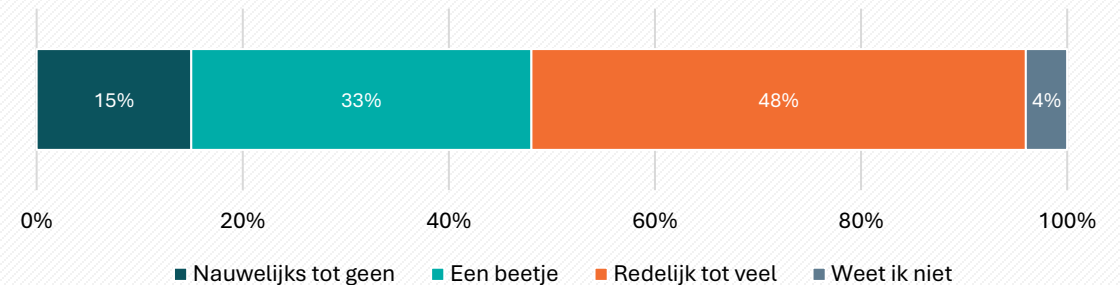
* Volledige antwoordoptie: 'Verwijzingen naar online mannelijke influencers (zoals Andrew Tate) die hen vertellen hoe het leven in elkaar zit/ hoe je geld moet verdienen/ vrouwen moet versieren/ hoe een man zich moet gedragen in een relatie'

Ruim de helft denkt dat het gedrag de laatste vier jaar is toegenomen

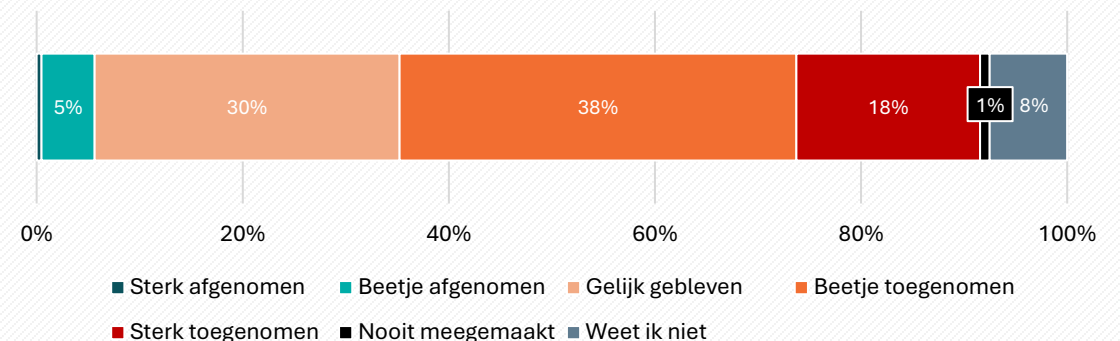
- Volgens bijna een op de tien (8%) van de VO-onderwijsprofessionals die de eerder genoemde uitspraken of gedrag van jongens meekrijgen, gebeurt dit in slechts één klas. Volgens acht op de tien (82%) gebeurt dit in meerdere klassen: 48 procent stelt in enkele klassen, 23 procent in veel klassen en 10 procent in alle klassen.
- Volgens bijna de helft (48%) gaat het dan om enkele individuele jongens (1 tot 3). Vier op de tien (43%) zeggen dat het dan om een kleine groep jongens gaat (4 tot 8), en slechts enkele VO-onderwijsprofessionals (4%) zien het bij een grotere groep (8+ jongens).
- Gevraagd naar hoeveel invloed of sociale status deze jongens hebben, is dit volgens bijna de helft (48%) redelijk tot veel.
- Meer dan de helft (56%) van de onderwijsprofessionals denkt dat de hoeveelheid van dit soort uitspraken en gedrag de laatste vier jaar een beetje tot sterk is toegenomen.

		Toegenomen	Afgenomen	Weet niet
Verandering hoeveelheid uitspraken/gedrag	PO (n=163)	64%	1%	15%
	MBO (n=73)	56%	7%	18%

Figuur 1.8. – Hoeveel invloed of sociale status hebben de jongens die deze uitspraken doen of dit gedrag vertonen in de klas, denk je? (basis: hebben bepaald(e) uitspraken of gedrag van jongens waargenomen)(basis: VO) n=213

Figuur 1.9. – Heb je het idee dat de hoeveelheid van dit soort uitspraken en gedrag de laatste 4 jaar is veranderd? (basis: hebben bepaald(e) uitspraken of gedrag van jongens waargenomen)(basis: VO) n=213

Situaties waaruit invloed van manosphere-content blijkt

Via een open vraag konden alle onderwijsprofessionals (PO, VO en MBO) een situatie beschrijven, waarin leerlingen gedrag vertoonden dat mogelijk beïnvloed is door online content over mannelijkheidsidealen (n=96).

(ongeveer 30% van alle reacties)

Verwijzingen naar Andrew Tate en controversiële influencers

Leerlingen noemen Andrew Tate expliciet bij naam, delen zijn uitspraken, verheerlijken zijn gedachtegoed of verwijzen naar zijn ideeën. Ze praten positief over hem als 'groot denker', gebruiken zijn standpunten in discussies of laten filmpjes zien. Dit gebeurt zowel serieus als half-grappend, maar de invloed is duidelijk merkbaar.

"Andrew Tate was een tijdje erg populair."

"Leerlingen waren lovend over Andrew Tate, toen ik vroeg waarom, gaven ze hier inhoudelijk geen antwoord op."

(ongeveer 25% van alle reacties)

Vrouwvriendelijke uitspraken en traditionele rolverdelingen

Uitspraken dat vrouwen thuis horen te blijven, alleen goed zijn om te koken en voor kinderen te zorgen, of seksueel beschikbaar moeten zijn voor mannen. Ook situaties waarin jongens zeggen dat meisjes niet hoeven te studeren, dat geweld tegen vrouwen soms gerechtvaardigd is of dat mannen de baas moeten zijn omdat ze sterker zijn.

"Een leerling noemde dat als hij een vriendin zou hebben die geen seks met hem wilde, zij niet geschikt zou zijn voor hem. Hij zei dat een vrouw gewoon beschikbaar moet zijn voor hem."

"Tijdens 'colour the world orange' meldde een jongen dat als een vrouw geslagen wordt, ze waarschijnlijk wel iets heeft gedaan om het te verdienen."

(ongeveer 15% van alle reacties)

Geld, crypto en ondernemerschapfixatie

Leerlingen zijn gefixeerd op snel rijk worden, crypto-handel, dropshipping en ondernemen zonder concreet plan. Ze praten over 'hustlen', 'grinden', investeren en kijken naar video's van jonge 'succesvolle' ondernemers. Dit gaat vaak gepaard met materialistisch gedrag, zoals praten over dure horloges, merken en fatbikes.

"Het streven van enkele jongens om vooral te willen 'ondernemen', 'een eigen bedrijf te willen'. Als ik dan vroeg wat voor (soort) bedrijf, konden ze geen antwoord geven."

"Met name die korte video's op social media (TikTok vooral) van jongeren die het zogenaamd al gemaakt hebben op hun 16e. Door te handelen in crypto's en dergelijke munten."

Reacties vanuit onderwijsprofessionals

Via dezelfde open vraag konden de onderwijsprofessionals (PO, VO en MBO) aangeven hoe zij op dit gedrag reageren.

Onderwijsprofessionals kiezen voor gesprek, maar ervaren ook handelingsverlegenheid

Uit de antwoorden blijkt dat onderwijsprofessionals voornamelijk kiezen voor een gesprek en doorvragen wanneer zij sfeer-gerelateerd gedrag signaleren. Ze vragen leerlingen bijvoorbeeld naar onderbouw: *"Ik vroeg hem of hij eigenlijk bekend was met de andere [negatieve] kant van deze [influencer]."* Tijdgebrek wordt expliciet genoemd als belemmering: *"Heb niet altijd tijd en gelegenheid om daar wat mee te doen."*

Bij duidelijk grensoverschrijdend gedrag grijpen onderwijsprofessionals directer in. Ze geven expliciet aan dit 'niet oké' te vinden en proberen te *"spiegelen, zodat [de jongeren] merken dat die uitspraken niet oké zijn"*.

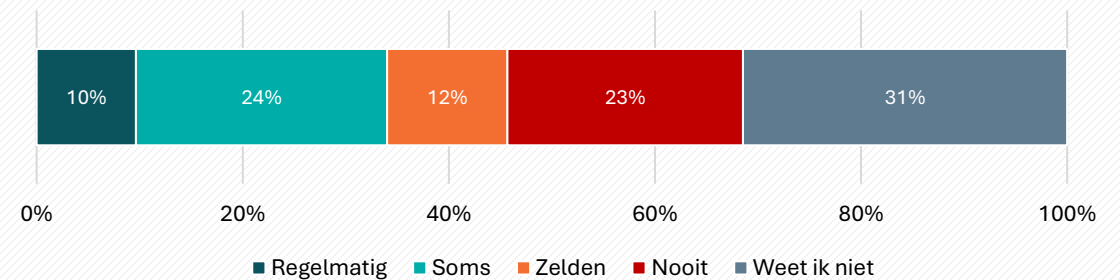
Naast directe reacties op expliciet grensoverschrijdend gedrag, zien we in de open antwoorden soms ook een onzekerheid bij minder eenduidige situaties. Handelingsverlegenheid blijkt impliciet uit uitspraken als: *"Eigenlijk ben je als docent in zo'n situatie altijd te laat en dat weten ze ook"* en *"het is grotendeels een wereld die ik niet ken en zich veel buiten school afspeelt"*. Onderwijsprofessionals lijken te worstelen met de balans tussen corrigeren en open dialoog, vooral wanneer gedrag 'half grappend' wordt gebracht of wanneer leerlingen Andrew Tate noemen, *"maar vaak ook als grap."* Deze ambiguïteit leidt tot verschillende soorten reacties: *"Ik ga het gesprek met ze aan en probeer het te nuanceren. Soms laat ik het ook gaan, hoor. Ik kan niet op iedere uitspraak reageren."*

Een derde ziet jongens zich verzetten tegen denkbeelden en gedrag manosphere

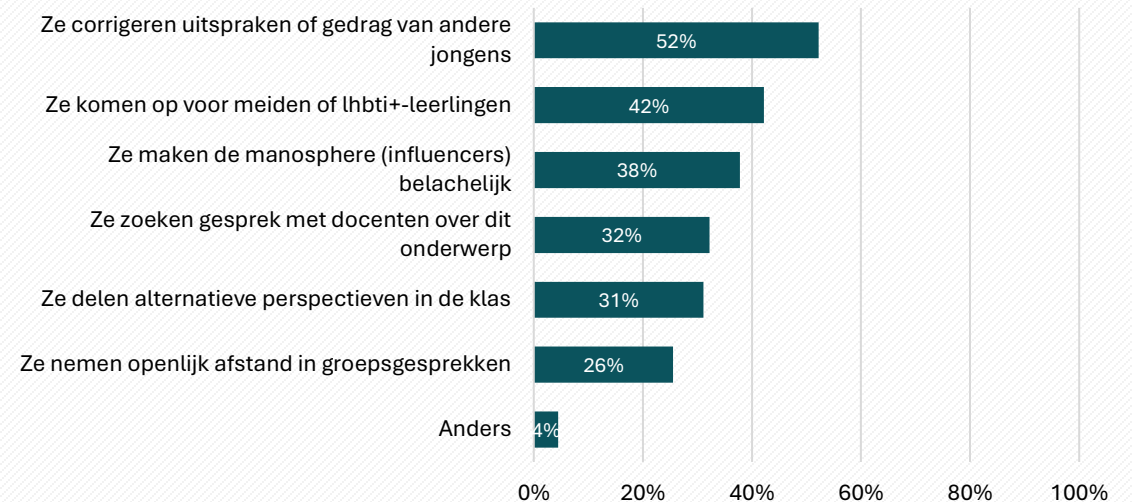
- Een derde (34%) van de VO-onderwijsprofessionals die manosphere-gerelateerde denkbeelden en gedrag waarnemen ziet dat jongens zich hier soms of regelmatig tegen verzetten. Drie op de tien (31%) weten dit niet.
- Volgens de VO-onderwijsprofessionals die dit verzet hebben waargenomen, uit zich dit vooral (52%) in het corrigeren van uitspraken of gedrag van andere jongens. Volgens vier op de tien (42%) komen jongens op voor meiden of lhbti+leerlingen.
- Verzet wordt vaker gezien door professionals in het VO (34% soms tot regelmatig), dan in het PO (18%) en MBO (24%).

		Regelmatig/ Soms	Nooit	Weet niet
Verzet door jongens	PO (n=163)	18%	27%	46%
	MBO (n=73)	24%	15%	50%

Figuur 1.10. – Zie je op jouw school ook jongens die zich juist verzetten tegen dit soort denkbeelden of gedrag? (basis: VO groep die denkbeelden of gedrag waarneemt) n=197

Figuur 1.11. – Hoe uit dit verzet zich? (basis: VO, ziet dat jongens zich verzetten) n=90

Waargenomen reactie van meiden en impact op klassendynamiek

Via een open vraag konden onderwijsprofessionals (PO, VO en MBO) die één of meer van de voorgelegde uitspraken of (non-verbale) gedragingen waarnemen, aangeven hoe meiden reageren op dit soort uitspraken of gedrag, en wat het met de dynamiek in de klas doet (n=223).

(ongeveer 35% van alle reacties)

Negeren en geen reactie geven

Meiden reageren vaak niet op de uitspraken van jongens. Ze laten het langs zich heen gaan, negeren het bewust of vinden het niet de moeite waard om energie aan te besteden. Dit kan zowel uit desinteresse als uit ongemak voortkomen, waarbij ze de jongens niet serieus nemen of juist niet durven te reageren.

"De meeste meiden reageren er niet eens op. In de klas merk ik geen veranderde dynamiek."

"In mijn ervaring gaan de meeste meiden hier niet op in. Ze lijken het niet heel serieus te nemen."

(ongeveer 25% van alle reacties)

Actief tegenspreken en confronteren

Een deel van de meiden gaat actief de discussie aan, bijt van zich af en corrigeert de jongens. Deze meiden zijn vaak mondig en laten niet over zich heen lopen. Ze zetten jongens verbaal op hun plaats en zijn niet bang om hun mening te geven.

"Meestal zijn de meiden verbaal sterker en weten ze duidelijk hun punt te maken."

"Meiden zijn sterk in mijn klassen. Ze negeren of gaan het gesprek aan. Het beïnvloedt wel de dynamiek."

(ongeveer 15% van alle reacties)

Onveiligheid en terugtrekgedrag

Een deel van de meiden voelt zich onveilig door deze uitspraken en trekt zich terug. Ze worden stiller in de klas, durven minder voor zichzelf op te komen en voelen zich gekleineerd. Dit heeft een negatieve impact op de klassendynamiek en het welzijn van deze meiden.

"Als het de algemene sfeer verandert, zijn de wat onzekere meiden stiller. Sfeer wordt dan wat grimmig, onrustig en mensen sluiten zich meer af."

"Meiden voelen zich soms gekleineerd."

(ongeveer 15% van alle reacties)

Wisselende reacties afhankelijk van context

Reacties van meiden variëren sterk per persoon, klassensamenstelling, niveau en sociale status. Populaire meiden reageren anders dan stillere meiden, en de reactie hangt ook af van wie de uitspraken doet. De context bepaalt in grote mate hoe meiden reageren.

"Dat verschilt echt per persoon/per klas."

"De wat populairdere meiden gaan er OF helemaal in mee en lachen erom OF bijten enorm van zich af. Ligt ook erg aan het niveau."

IMPACT OP LEERLINGEN EN SOCIALE VEILIGHEID

Welke invloed van de manosphere content zien onderwijsprofessionals op individuele leerlingen, de algemene sfeer en de sociale veiligheid op school?

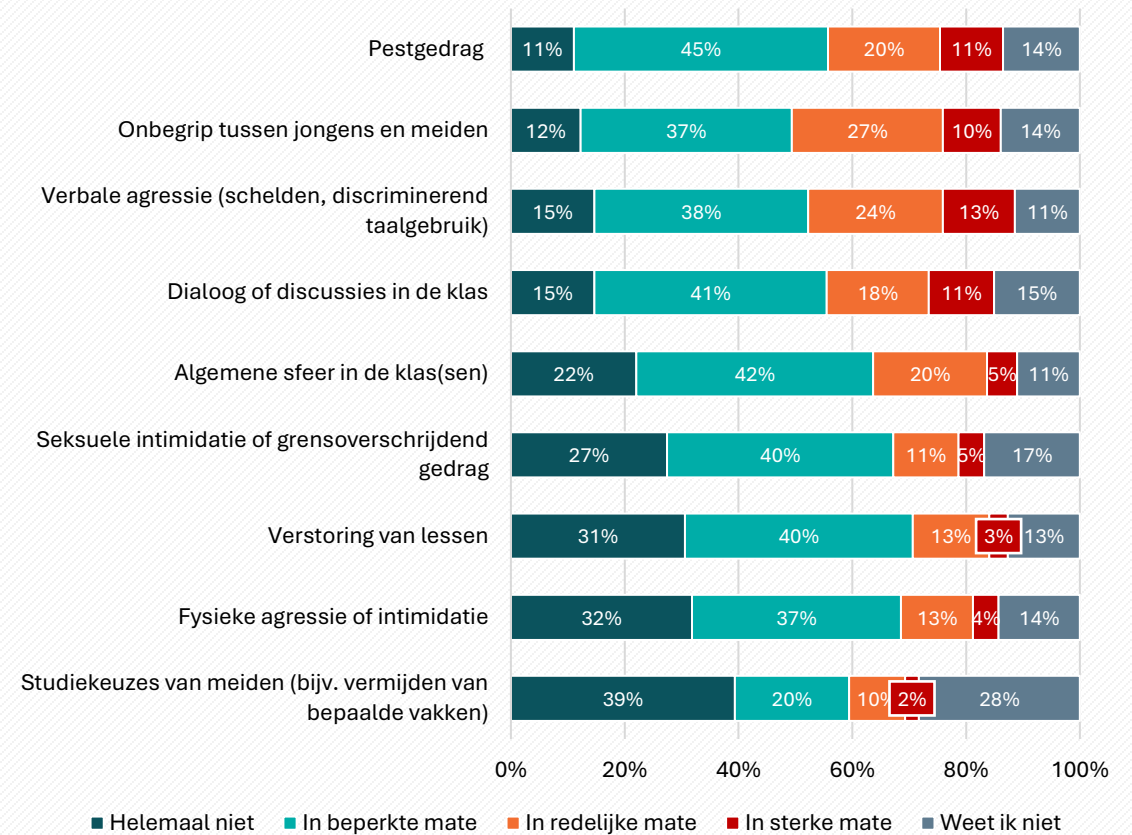
2

Gedrag invloed op verbale agressie, onbegrip, pestgedrag en kwaliteit van dialoog

- Het gedrag dat voortkomt uit beïnvloeding door online content over mannelijkheid en relaties heeft volgens VO-onderwijsprofessionals voornamelijk redelijke tot sterke negatieve invloed op verbale agressie (37%), onbegrip tussen jongens en meiden (37%), pestgedrag (31%) en de (kwaliteit van) dialoog of discussie in de klas (29%). Op deze onderwerpen komen de cijfers van de VO- en PO-onderwijsprofessionals sterk overeen.

		Helemaal niet	In redelijke tot sterke mate
Pestgedrag	PO (n=163)	21%	29%
	MBO (n=73)	22%	18%
Onbegrip	PO	23%	29%
	MBO	19%	16%
Verbale agresse	PO	19%	32%
	MBO	27%	18%
Dialoog/discussie	PO	25%	28%
	MBO	15%	25%
Algemene sfeer	PO	36%	20%
	MBO	27%	11%
Seksuele intimidatie/grens-overschrijdend gedrag	PO	42%	13%
	MBO	34%	11%
Verstoring lessen	PO	48%	14%
	MBO	47%	4%
Fysieke agressie/intimidatie	PO	39%	18%
	MBO	34%	10%

Figuur 2.1. – Leerlingen kunnen beïnvloed worden door online content over mannelijkheid en relaties. In hoeverre heeft het gedrag dat hier naar jouw idee uit voortkomt een negatieve invloed op de volgende onderdelen van het schoolklimaat? (basis: VO) nmin=244

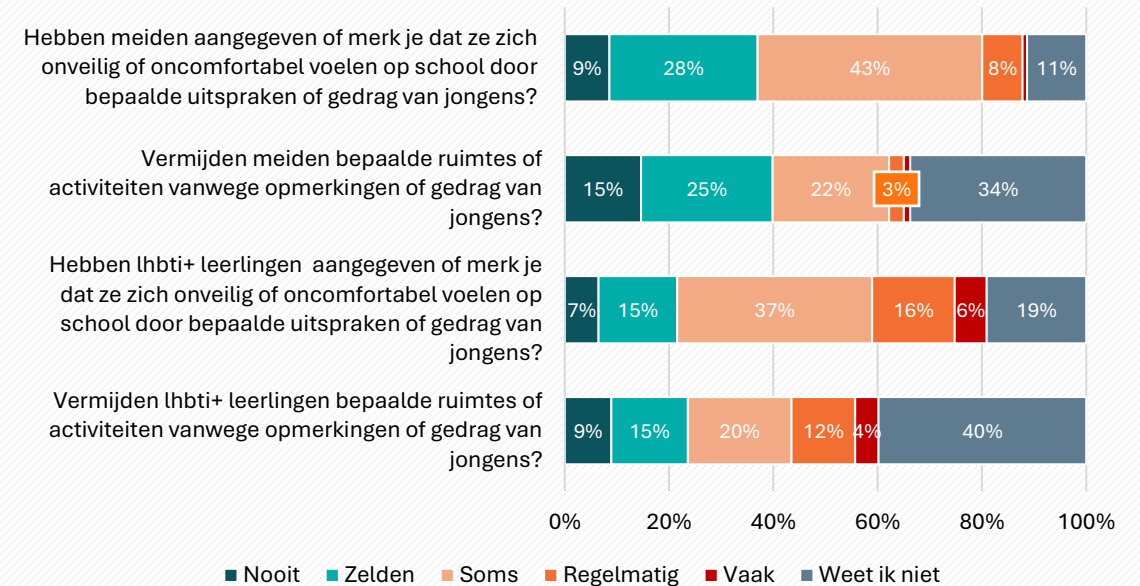
Volgens ongeveer de helft voelen leerlingen zich soms onveilig en/of oncomfortabel

- Volgens de helft (52%) van de VO-onderwijsprofessionals voelen meiden zich soms tot vaak onveilig of oncomfortabel op school door bepaalde uitspraken of gedrag van jongens. Lhbt+ leerlingen zouden zich vaker onveilig en oncomfortabel voelen: volgens zes op de tien (58%) ervaren zij dit soms tot vaak.
- Een kwart zegt dat meiden (26%) door opmerkingen en gedrag van jongens bepaalde ruimtes of activiteiten vermijden en bijna vier op de tien zien dit vermijdingsgedrag bij lhbt+ leerlingen (36%). Vier op de tien (40%) VO-professionals weten niet of lhbt+ leerlingen ruimtes en activiteiten vermijden.
- Vier op de tien (39%) zeggen dat jongens zich soms tot vaak onveilig of oncomfortabel voelen door gedrag van andere jongens of uitspraken over hoe je een goede man zou moeten zijn.
- Meer professionals in het PO (55%) en het MBO (45%) krijgen het zelden tot nooit mee dat meiden zich onveilig of oncomfortabel voelen, dan in het VO (37%). Hetzelfde geldt voor lhbt+ leerlingen (36% en 37% versus 22%).

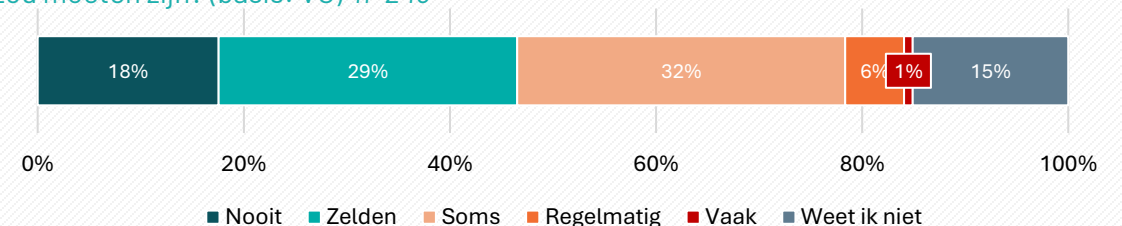
		Nooit/Zelden	Regelmatig/Vaak	Weet niet
Meiden onveilig/ oncomfortabel	PO (n=163)	55%	5%	9%
	MBO (n=73)	45%	8%	23%
Lhbt+ onveilig/ oncomfortabel	PO	35%	4%	52%
	MBO	37%	4%	40%
Jongens onveilig/ oncomfortabel	PO	52%	7%	14%
	MBO	48%	4%	29%

* Deze inschattingen over gevoelens van onveiligheid zijn niet direct te linken aan de invloed van de sfeer. Er is enkel uitgevraagd of de onveiligheid veroorzaakt wordt door bepaalde uitspraken of gedrag van jongens.

Figuur 2.2. – Vragen*, (basis: VO) n=246

Figuur 2.3. – Hebben jongens aangegeven of merk je dat ze zich onveilig of oncomfortabel voelen op school door bepaald gedrag van jongens of uitspraken over hoe je een goede man zou moeten zijn? (basis: VO) n=245

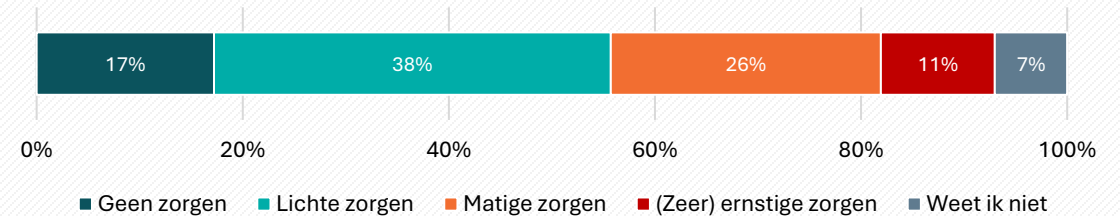

Driekwart heeft wel eens zorgen over invloed 'manosfeer' op sociale veiligheid

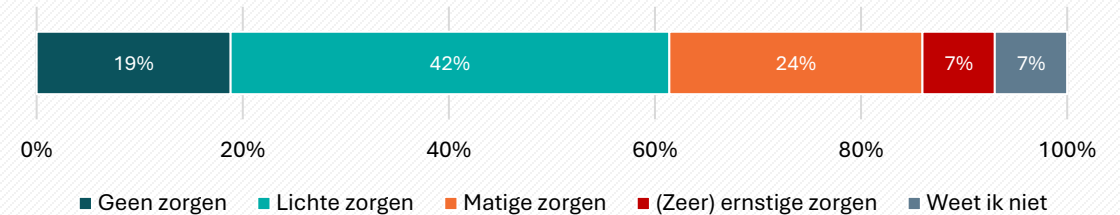
- Driekwart van de VO-onderwijsprofessionals maakt zich wel eens zorgen over de invloed van online 'manosfeer'-content op jongens op school (75%), en/of maakt zich wel eens zorgen over de invloed hiervan op de sfeer en sociale veiligheid op school (73%). De groep die zich matig tot zeer ernstig zorgen maakt is iets groter als het gaat om de invloed op jongens (37%) dan om de invloed op de sfeer en sociale veiligheid op school (31%).
- PO-onderwijsprofessionals maken zich het minst zorgen over de invloed op de sfeer en sociale veiligheid: ruim vier op de tien (44%) maakt zich geen zorgen, tegenover 17 procent van de VO-professionals en een kwart (25%) van de MBO-professionals.
- Volgens zes op de tien (60%) denken collega's hier in redelijke of sterke mate hetzelfde over als zichzelf. Een op de drie (29%) weet niet hoe collega's hierover denken.

		Geen zorgen	Lichte tot matige zorgen	(Zeer) ernstige zorgen
Invloed op jongens	PO (n=163)	44%	40%	6%
	MBO (n=73)	25%	47%	12%
Invloed op sfeer en sociale veiligheid	PO	43%	45%	2%
	MBO	25%	48%	11%

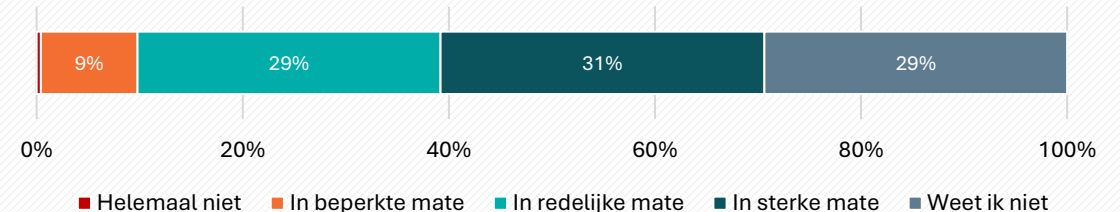
Figuur 2.4. – In hoeverre maak je je zorgen over de invloed van online 'manosfeer'-content op jongens op jouw school? (basis: VO) n=245

Figuur 2.5. – In hoeverre maak je je zorgen over de invloed van online 'manosfeer'-content op de sfeer en sociale veiligheid op jouw school? (basis: VO) n=245

Figuur 2.6. – Heb je het idee dat je collega's hier hetzelfde over denken als jij? (basis: VO) n=245

Waarom wel of geen zorgen over de invloed op jongens, sfeer en sociale veiligheid

Via een open vraag konden alle onderwijsprofessionals (PO, VO en MBO) toelichten waarom zij zich wel of niet (veel) zorgen maken over de invloed van manosphere-ideeën op jongens, op de sfeer en op de sociale veiligheid op hun school (n=288).

Maakt zich wel zorgen

Beïnvloedbaarheid en kwetsbaarheid jongeren

Onderwijsprofessionals maken zich zorgen, omdat jongeren makkelijk te beïnvloeden zijn door online content. Ze hebben nog geen ontwikkeld kritisch denkvermogen en kunnen de gevolgen niet overzien. De constante blootstelling via algoritmes maakt dat ze in een bubbel terecht komen, waarin deze ideeën als normaal worden gepresenteerd. → *"Jongeren zijn makkelijk hierin te beïnvloeden. Ze zijn zich ook niet altijd bewust van hun algoritme-bubbel. Ze kunnen er dan snel in verzuipen."*

Onzichtbaarheid en ongrijpbaarheid van online invloed

Het probleem speelt zich vooral online en buiten school af, waardoor onderwijsprofessionals weinig zicht hebben op wat er werkelijk gebeurt. Dit maakt het moeilijk om in te grijpen en zorgt voor onzekerheid over de werkelijke omvang van het probleem. De school kan pas ingrijpen als het kwaad al is geschied, wat het moeilijk maakt om preventief te werken → *"Het is ongrijpbaar (...) omdat het online en buiten school voornamelijk afspeelt. Leerlingen zien ons (zelfs de 20ers) als ouderwets en achterhaald."/ "We zien het niet, heel veel gebeurt online en ineens komt er wat naar boven. Dat is het verraderlijke..."*

Verslechtering sfeer en sociale onveiligheid

Er zijn zorgen over verslechterende verhoudingen tussen jongens en meiden, onveiligheid voor vrouwen en lhbt+ leerlingen, en een grimmigere sfeer op school. Het ondermijnt de gelijkwaardigheid en sociale cohesie. → *"Omdat het gepaard gaat met intimidatie in sommige gevallen en het er ook op lijkt dat meiden zich steeds meer terug laten duwen in het onderdanige man-vrouwpatroon."*

Maakt zich weinig of geen zorgen

Gedrag gebeurt (bijna) niet

Het fenomeen speelt simpelweg niet of nauwelijks op de betreffende school. Onderwijsprofessionals horen en zien er niets van in hun dagelijkse praktijk, het komt niet ter sprake in lessen of gesprekken. → *"Het speelt niet bij de leerlingen op onze school."*

Te jonge doelgroep (basisonderwijs)

Vooraf in het primair onderwijs zijn kinderen nog te jong voor deze problematiek. Ze zijn nog niet bezig met deze thema's, hebben vaak nog geen smartphones, leven in een beschermde omgeving en zijn meer bezig met spelen dan met online content over mannelijkheid en relaties. → *"Op de leeftijd van de kinderen waar ik mee werk (4-12) is er nog nauwelijks belangstelling voor dit soort onderwerpen."*

School/leerlingen bieden tegenwicht

De schoolcultuur, het pedagogisch klimaat of de leerlingenpopulatie zelf zorgen ervoor dat het gedrag in beperkte mate voorkomt of dat er tegen het gedrag wordt ingegaan. Leerlingen zijn kritisch, nuanceren zelf of de school investeert actief in sociale veiligheid → *"Als dit al voorkomt, wordt dit door de rest van de klas geremd."/ "Wij zijn een hele open school waar iedereen zichzelf mag zijn. (...) Juist als je vindt dat er geen ruimte is voor verschillen, val je buiten de groep."*

IMPACT OP ONDERWIJSPROFESSIONALS

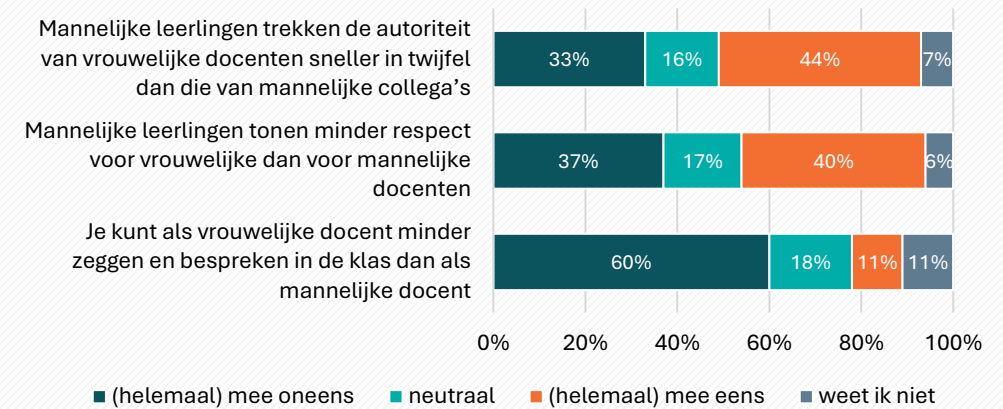
Welke impact ervaren onderwijsprofessionals
zelf en/of zien zij bij collega's?

3

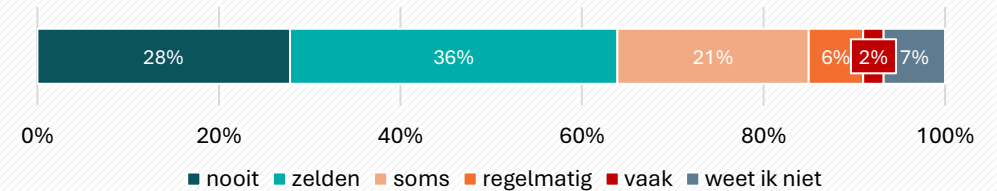
Volgens ruim twee op de vijf trekken jongens vrouwelijke autoriteit sneller in twijfel

- De ervaringen van VO-onderwijsprofessionals over gezagsverhoudingen in de klas laten een gemengd beeld zien. Ruim twee op de vijf (44%) merken dat jongens de autoriteit van vrouwelijke docenten sneller in twijfel trekken dan die van mannelijke collega's, terwijl een derde (33%) juist aangeeft dit niet te ervaren.
- Deze verdeeldheid bestaat ook bij de mate van respectvol gedrag: twee op de vijf (40%) VO-onderwijsprofessionals ervaren dat jongens minder respect tonen voor vrouwelijke docenten in vergelijking met mannelijke docenten. Tegelijkertijd ervaren bijna twee op de vijf (37%) dit verschil niet in hun dagelijkse praktijk. We weten niet wat de invloed van de sfeer hierop precies is.
- Vrouwelijke docenten krijgen over het algemeen wel de ruimte om te zeggen en bespreken in de klas wat zij willen: drie op de vijf VO-onderwijsprofessionals (60%) denken niet dat je dit als vrouwelijke docent minder kunt doen dan als mannelijke docent. Toch ervaren ook drie op de tien (29%) vrouwelijke VO-onderwijsprofessionals dat hun autoriteit soms tot vaak wordt ondermijnd door leerlingen vanwege hun vrouw-zijn. Bijna twee derde (64%) ervaart dit zelden tot nooit.
- Drie op de tien (31%) VO-onderwijsprofessionals hebben wel eens vrouwonvriendelijke, homofobe of seksistische opmerkingen gehoord van jongens over zichzelf of collega's. Zes op de tien (63%) hebben dit zelden tot nooit gehoord.
- Onderwijsprofessionals in het PO maken al deze gedragingen minder vaak mee.

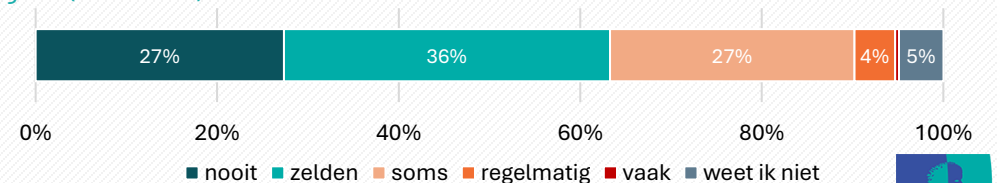
Figuur 3.1. – Hoe kijk je naar de positie van vrouwelijke docenten? (basis: VO) n=245

Figuur 3.2. – Heb je persoonlijk ervaren dat leerlingen jouw autoriteit ondermijnen vanwege je vrouw-zijn? (basis: vrouwelijke VO-onderwijsprofessionals), n=133

Figuur 3.3. – Heb je zelf vrouwonvriendelijke, homofobe of seksistische opmerkingen van jongens bij jou op school gehoord die over jou of collega's gingen? (basis: VO) n=245

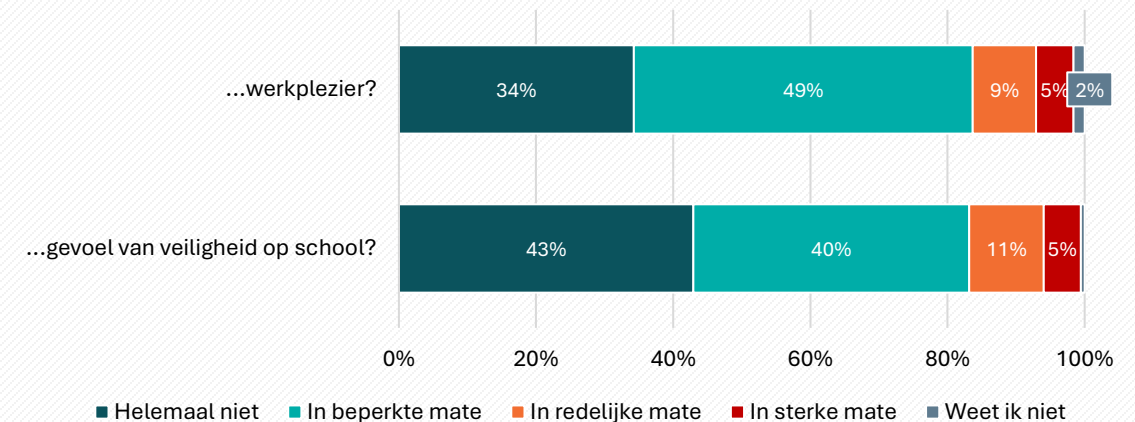

		(Helemaal) oneens	(Helemaal) eens	Weet niet
Jongens tonen minder respect voor vrouwelijke docenten	PO (n=163)	45%	26%	4%
	MBO (n=73)	48%	19%	16%
		Nooit	Regelmatig/Vaak	Weet niet
Ondermijning autoriteit als vrouw ervaren	PO (n=121)	40%	3%	3%
	MBO (n=47)	49%	0%	3%

Voor sommigen heeft ervaring met gedrag invloed op eigen gevoel van veiligheid

- VO-onderwijsprofessionals die (ooit) weleens te maken hebben gehad met ondermijning van de autoriteit vanwege het vrouw-zijn en/of met seksistische opmerkingen (als man of als vrouw) kregen vervolgvragen over in welke mate dit gedrag invloed heeft op hun werkplezier en gevoel van veiligheid op school.
- Voor ruim zes op de tien (64%) van hen heeft de ervaring met dit soort gedrag enige invloed op het werkplezier. Voor veertien procent is dat in redelijke tot sterke mate.
- Voor meer dan de helft (56%) beïnvloedt het gedrag in zekere mate het gevoel van veiligheid op school. Voor zestien procent is dat in redelijke tot sterke mate.
- Er zijn geen significante verschillen zichtbaar tussen PO, VO en MBO.

Figuur 3.4. – In welke mate heeft de ervaring met dit soort gedrag invloed op jouw... (basis: VO, ziet ondermijning autoriteit wegens vrouw-zijn en/of hoort opmerkingen over zichzelf of collega's) n=184

PEDAGOGISCHE ROL

Welke relatie hebben onderwijsprofessionals met leerlingen en welke rol zien zij voor scholen weggelegd bij het omgaan met (de invloed van) de mannosfeer?

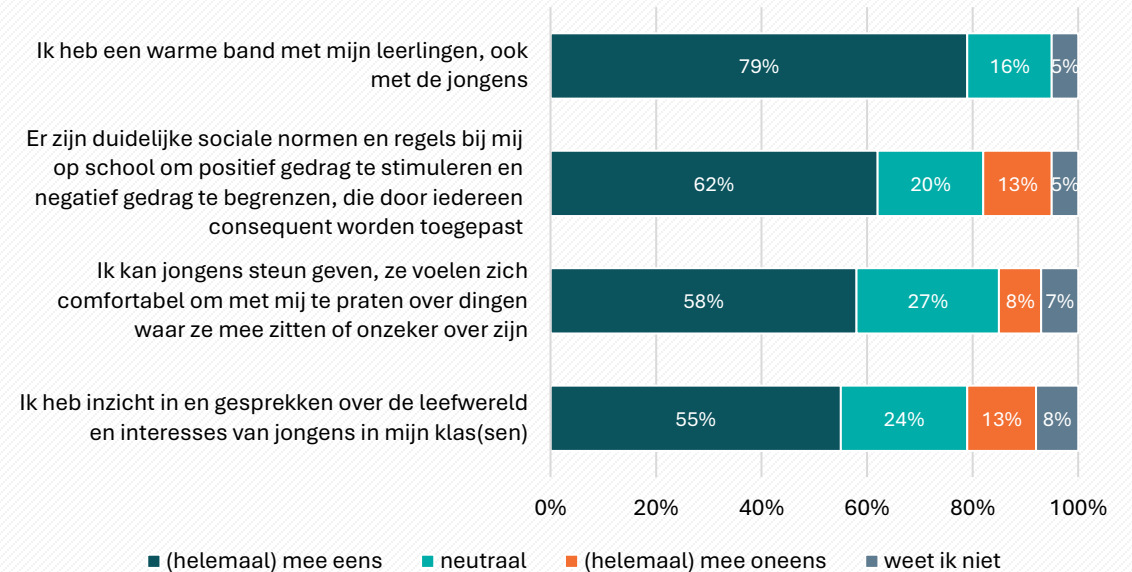
4

Goede band met jongens; vier op tien bespreken thematiek zelden of nooit

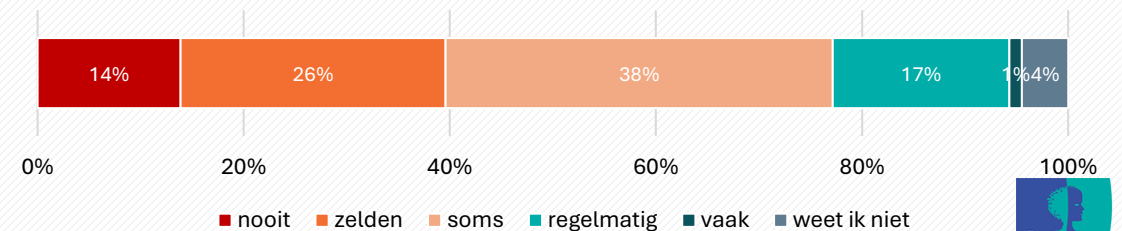
- Acht op de tien (79%) VO-onderwijsprofessionals stellen een warme band te hebben met leerlingen, waaronder ook de jongens. Volgens bijna zes op de tien (58%) zijn jongens comfortabel om met hen te praten over waar ze mee zitten of onzeker over zijn. Een bijna even groot deel (55%) heeft inzicht in en gesprekken over de leefwereld en interesses van jongens in hun klassen.
- Volgens zes op de tien (62%) VO-onderwijsprofessionals zijn er duidelijke sociale normen en regels op school om positief gedrag te stimuleren en negatief gedrag te begrenzen en wordt dit consequent toegepast.
- Ruim de helft (56%) heeft soms tot vaak gesprekken met leerlingen over onderwerpen die raken aan man sfeer-content. Vier op de tien (40%) voeren deze gesprekken zelden tot nooit.
- Onderwijsprofessionals in het PO geven vaker aan zelf een warme band te hebben, inzicht in gesprekken te hebben en dat er duidelijke normen en regels zijn op school, dan dat onderwijsprofessionals in het VO dit doen.

		(Helemaal) eens	(Helemaal) oneens	Weet niet	
Warme band met leerlingen	PO (n=163)	85%	2%	4%	
	MBO (n=73)	64%	4%	19%	
Duidelijke sociale normen en regels op school	PO	81%	6%	5%	
	MBO	59%	8%	21%	
		Nooit	Soms	Regelmatig/Vaak	Weet niet
Frequentie gesprekken over man sfeer-onderwerpen	PO	24%	25%	14%	6%
	MBO	21%	25%	15%	10%

Figuur 4.1. – In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen? (basis: VO) nmin=244

Figuur 4.2. – Hoe vaak heb je gesprekken met leerlingen over onderwerpen uit de man sfeer, zoals zingeving, identiteit, relaties, seksualiteit, respect, gelijkwaardigheid en succes? (basis: VO) n=245

Thema's waar jongens over praten met onderwijsprofessionals

Onderwijsprofessionals (PO, VO en MBO) die aangeven dat jongens zich comfortabel voelen om met hen te praten, konden via een open vraag toelichten over welke moeilijkheden of onzekerheden jongen met hen komen praten (n=185).

(ongeveer 30% van alle reacties)

Thuisituatie en familieproblematiek

Jongens zoeken steun bij problemen thuis, zoals gescheiden ouders, financiële zorgen, conflicten met ouders en familieomstandigheden. Ook migratie-gerelateerde zorgen, zoals verblijfsvergunningen, gezinshereniging en familie in het land van herkomst komen aan bod.

"Thuisituatie (financiën, woonsituatie, ouders). Soms problematiek seksuele geaardheid."

"Vooral de onzekerheden die ze tegenkomen in de thuisituatie en dat ze zich vaak niet gesteund voelen door ouders of netwerk."

(ongeveer 25% van alle reacties)

School, studie en toekomstperspectief

Vragen over studiekeuze, faalangst, cijfers, vervolgoopleidingen en toekomstmogelijkheden komen naar voren. Jongens worstelen met prestaties, loopbaanoriëntatie, stage-ervaringen en de druk om te presteren. Ze zoeken begeleiding bij het maken van keuzes en het omgaan met de onzekerheid over hun toekomstige mogelijkheden.

"Angst om niet aan de norm te voldoen, angst om dom gevonden te worden, angst voor afwijzing, zorgen om een baan of hun toekomst"

(ongeveer 25% van alle reacties)

Sociale relaties en groepsdynamiek

Pestgedrag, buitengesloten worden, vriendschappen en de druk om erbij te horen zijn terugkerende thema's. Jongens worstelen met hun positie in de groep, onderlinge ruzies, groepsdruk en het vinden van aansluiting. De behoefte om stoer gevonden te worden botst soms met hun eigen gevoelens.

"(...) Niet mogen huilen en erbij willen horen."

"Vaak zijn het de jongens die niet akkoord gaan met dit soort ideologieën dat ze zich onzeker voelen, doordat de andere jongens zich toch wel op een bepaalde manier profileren in de groep."

(ongeveer 20% van alle reacties)

Identiteit, relaties en mannelijkheid

Jongens worstelen met vragen over wie ze zijn, hun rol als man in de maatschappij en relaties met meisjes. Ze zoeken advies over verliefdheid, seksualiteit, seksuele geaardheid en hoe contact te leggen met meisjes. Ook de spanning tussen maatschappelijke verwachtingen aan mannelijkheid en hun eigen gevoelens speelt een rol.

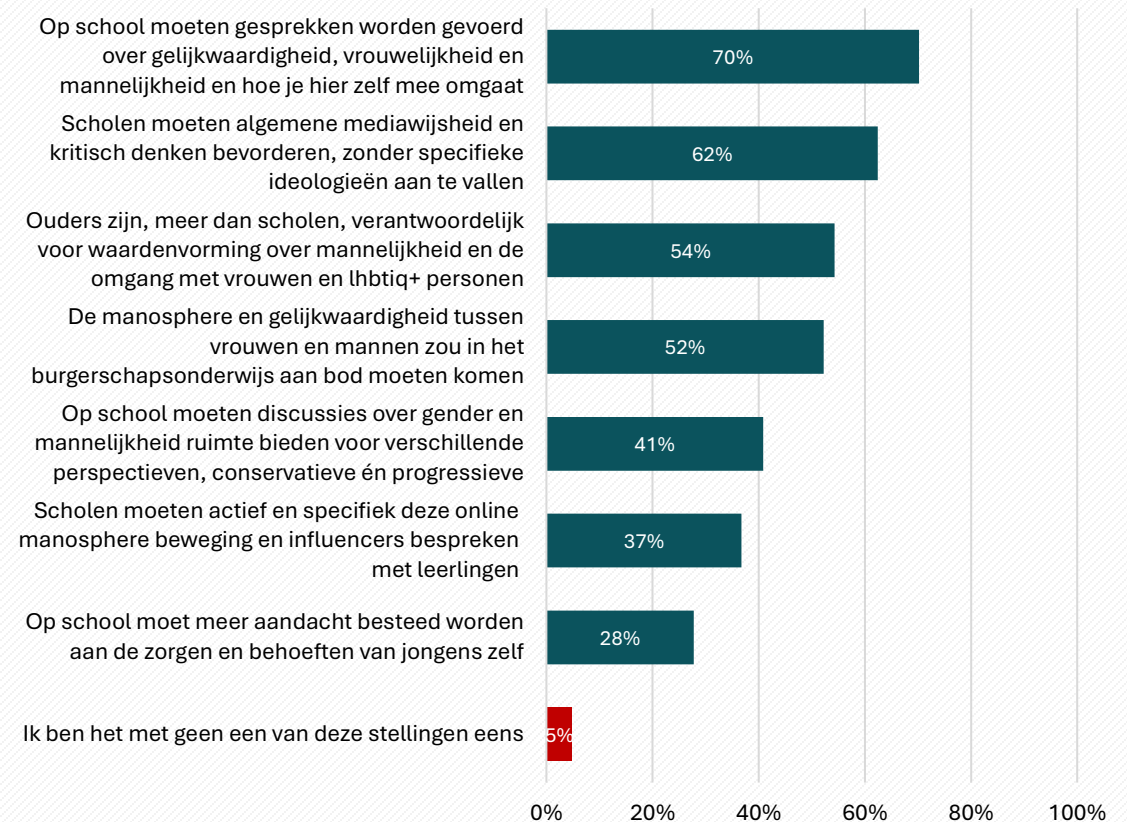
"Over hun 'anders' zijn."

"Over gezien worden als natuurlijke leider en dan omgaan met alle verwachtingen die daarbij horen."

Meerderheid wil vooral gesprekken op school over gelijkwaardigheid

- Over de rol van scholen bij het omgaan met (de invloed van) de manosphere kregen onderwijsprofessionals zeven stellingen voorgelegd.
- Het merendeel van de VO-onderwijsprofessionals vindt vooral dat er op school bepaalde gesprekken over de thematiek moeten worden gevoerd met leerlingen (70%). Ook vindt een grote groep (62%) dat scholen *algemene* mediawijsheid en kritisch denken moeten bevorderen, zonder specifieke ideologieën aan te vallen (dus ook ideologieën die uit de manosphere voortkomen). Daarnaast vindt de helft (52%) dat gelijkwaardigheid in het burgerschapsonderwijs aan bod moet komen. Toch vindt een kleinere groep (41%) dat er in discussies over gender en mannelijkheid ruimte moet zijn voor zowel conservatieve als progressieve perspectieven. Bijna vier op de tien (37%) vinden dat scholen expliciete aandacht moeten besteden aan de online manosphere beweging.
- Naast een rol voor scholen, zien veel VO-onderwijsprofessionals ook een belangrijke rol voor ouders weggelegd: meer dan de helft (54%) stelt dat zij, meer dan scholen, een verantwoordelijkheid hebben.
- Op het VO en het MBO wordt vaker dan op het PO aangegeven dat:
 - Er ruimte moet zijn voor conservatieve én progressieve perspectieven (41% en 51%, tegenover 23%)
 - Scholen actief en specifiek deze online manosphere beweging moeten bespreken (37% en 35%, tegenover 20%)
 - Er meer aandacht moet worden besteed aan zorgen/behoefte jongens zelf (28% en 32%, tegenover 17%)

Figuur 4.3. – Met welke stelling(en) over de rol van scholen bij de manosphere ben jij het eens? (Meerdere antwoorden mogelijk)(basis: VO) n=245

BEHOEFTE AAN ONDERSTEUNING

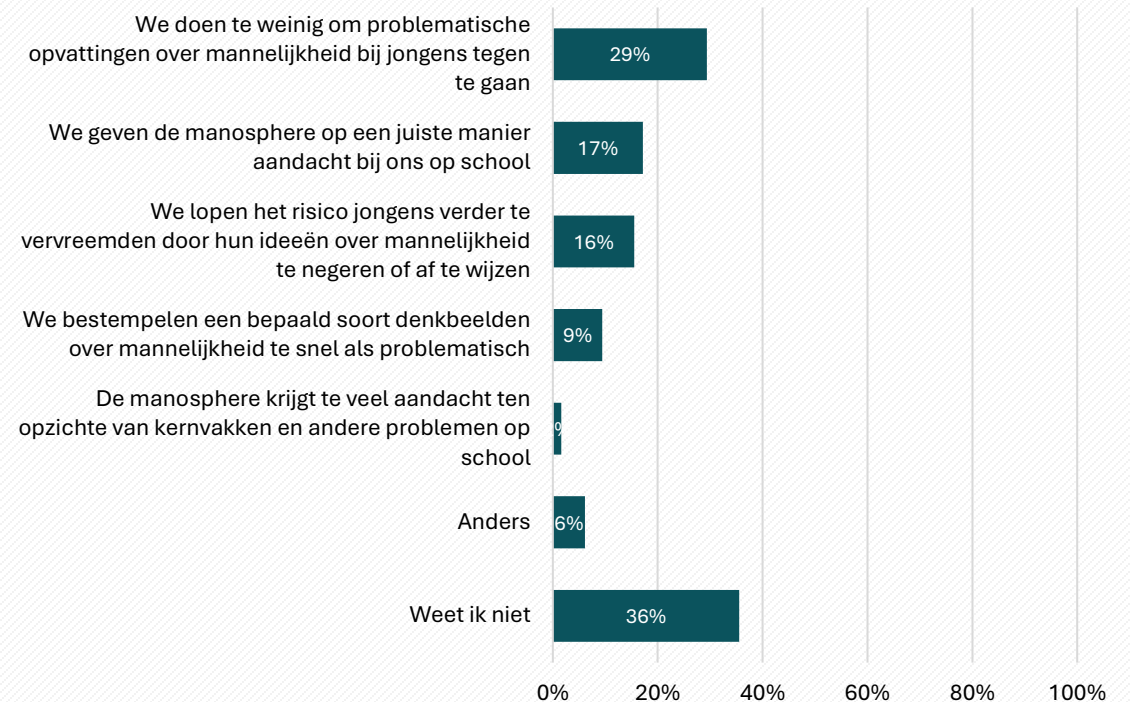
5

Welke behoeftes aan ondersteuning hebben onderwijsprofessionals bij het omgaan met (de invloed van) de manosphere?

Aanpak manosphere op eigen school relatief onbekend

- Drie op de tien VO-onderwijsprofessionals (29%) vinden dat er op de eigen school te weinig wordt gedaan om problematische opvattingen over mannelijkheid bij jongens tegen te gaan. Een op de zes (17%) vindt dat er op hun school op een juiste manier aandacht wordt gegeven aan de manosphere. Bijna vier op de tien (36%) weten niet welke situatie op hun school van toepassing is met betrekking tot de manosphere.
- Onderwijsprofessionals in het VO geven vaker aan dat er op hun school te weinig wordt gedaan om problematische opvattingen tegen te gaan, dan professionals in het PO (13%) en MBO (15%). Ook denken zij vaker dan professionals in het PO dat er een risico is jongens verder te vervreemden (16% tegenover 5%) en dat bepaalde denkbeelden te snel als problematisch worden gezien (9% tegenover 2%)

Figuur 5.1. – Wat is op jouw school van toepassing? (Meerdere antwoorden mogelijk)
(basis: VO) n=245

Ruime helft heeft behoefte aan ondersteuning in aanpak invloed manosphere

- Onderwijsprofessionals konden aangeven wat zij nodig hebben of wat zij vinden dat er nodig is om negatieve invloeden van de manosphere op jongens en op het schoolklimaat tegen te gaan.
- Een derde (32%) van de VO-onderwijsprofessionals geeft aan dat er niets nodig is of dat zijzelf niets nodig hebben. Een op de acht (13%) weet niet wat er nodig is. Meer dan de helft (55%) geeft wel aan bepaalde zaken nodig te hebben. Een derde (33%) wil meer kennis over wat werkt in de aanpak van deze negatieve invloeden. Een kwart (24%) wil graag tips en tools om collega's te ondersteunen in dit thema. Een op de vijf wil workshops voor leerlingen over dit thema (20%) en een even groot deel is voor professionalisering van leerkrachten en docenten (20%).
- Onderwijsprofessionals in het PO stellen vaker dat er niets nodig is, omdat de negatieve invloeden klein of zelfs afwezig zijn (36%), dan professionals in het VO (20%) en MBO (14%). Een derde (35%) van de PO-onderwijsprofessionals en de helft (52%) van de MBO-professionals geven wel aan bepaalde zaken nodig te hebben.

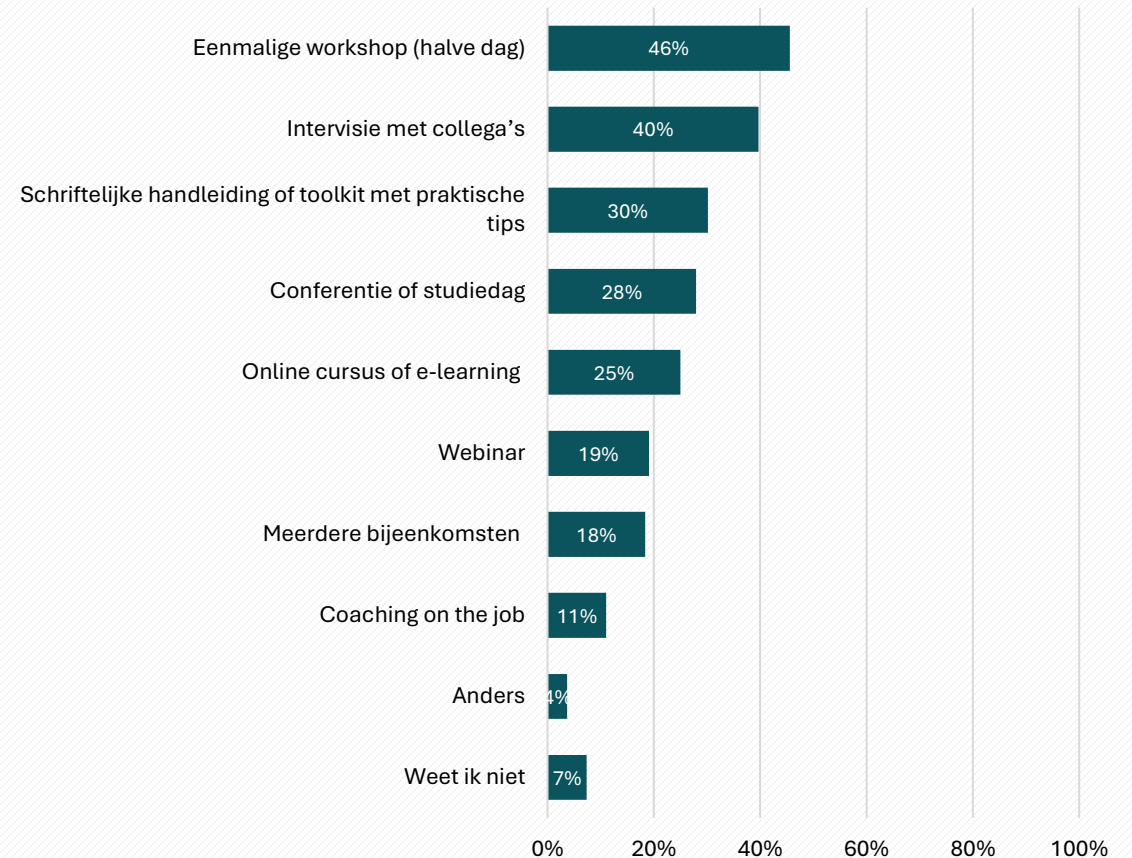
Figuur 5.2. – Om negatieve invloeden van de manosphere op jongens en op het schoolklimaat tegen te gaan: wat heb jij nodig? Of wat is er volgens jou nodig? (Meerdere antwoorden mogelijk) (basis: VO) n=245

Scholing het liefst via eenmalige workshop of intervisie

- De VO-onderwijsprofessionals die vinden dat er iets nodig is om negatieve invloeden van de manosphere op jongens en op het schoolklimaat tegen te gaan, konden aangeven in welke vorm zij het liefst scholing over dit onderwerp ontvangen.
- Bijna de helft (46%) wil een eenmalige workshop en vier op de tien (40%) hebben behoefte aan intervisie met collega's. Coaching on the job (11%) en een webinar (19%) zijn minder populair.

Figuur 5.3. – In welke vorm zou je scholing over dit onderwerp het liefst willen ontvangen? (basis: ziet dat er iets nodig is)(Meerdere antwoorden mogelijk)(basis: VO) n=136

Belemmeringen om manosfeer-Invloed aan te pakken

Onderwijsprofessionals (PO, VO en MBO) die aangeven dat zichzelf of hun school iets nodig hebben om negatieve invloeden van de manosfeer tegen te gaan, en die hiermee aan de slag zouden willen gaan, konden via een open vraag aangeven wat hen momenteel belemmert om dit te doen (n=112).

(ongeveer 40% van alle reacties)

Tijd, werkdruk en gebrek aan middelen

Het gebrek aan tijd is de meest genoemde belemmering, vaak in combinatie met hoge werkdruk en onvoldoende financiële middelen. Onderwijsprofessionals ervaren volle lesprogramma's en te veel andere taken die ook aandacht vragen. Zonder geld voor extra personeel of tijd voor professionalisering blijft dit thema liggen.

"Er ligt te veel op ons bord. We kunnen met de middelen (tijd, geld, ruimte, motivatie, werkplezier) die we hebben weinig extra meer bereiken. De veerkracht is op."

(ongeveer 25% van alle reacties)

Weinig urgentiegevoel

Het probleem wordt niet als urgent ervaren op scholen. Het speelt (nog) niet voldoende, andere thema's hebben prioriteit, of men vindt dat dit primair een taak voor ouders is. Er is geen gevoel van noodzaak om hier nu mee aan de slag te gaan.

"Mijn gevoel zegt het niet een enorm probleem is, het voelt zo opgeblazen? Terwijl ik ook wel weet dat het soms speelt, maar er spelen ook nog 100 andere dingen, wat heeft meer prioriteit?"

"(...) Terwijl manosfeer bij de rol van de ouders hoort mijns inzien!"

(ongeveer 20% van alle reacties)

Te weinig kennis en handelingsbekwaamheid

Onderwijsprofessionals missen kennis over wat de manosfeer precies is, hoe het werkt en hoe je het effectief kunt aanpakken. De online wereld van jongeren is voor veel onderwijsprofessionals onbekend terrein, waardoor ze zich handelingsverlegen voelen. Ze weten niet goed hoe ze moeten reageren zonder jongeren juist verder af te stoten.

"(...) Wat ik op school kan doen is een beetje symptoombestrijding."

"Handelingsbekwaamheid is te laag voor veel collega's."

(ongeveer 15% van alle reacties)

Geen schoolbreed beleid en collegiale consensus

Er ontbreekt een eenduidige aanpak, duidelijk beleid en steun vanuit het management. Collega's denken verschillend over het onderwerp, waardoor een gezamenlijke aanpak lastig is. Zonder backing van de schoolleiding en overeenstemming tussen onderwijsprofessionals voelen individuen zich niet gesteund.

"De schoolleiders steunen docenten onvoldoende. Er is geen duidelijk beleid. Dat is wel nodig om hier samen tegen op te treden en als 1 stem."

"Er is verdeeldheid over het belang van dit onderwerp."

VERSCHILLEN TUSSEN ONDERWIJSPROFESSIONALS EN SCHOLEN

6

Verschillen per **onderwijsprofessional**

Bij enkele kernvragen zijn in de bevindingen verschillen zichtbaar tussen onderwijsprofessionals (geslacht en direct/indirect contact*). Op deze twee pagina's staan de meest relevante significante verschillen weergegeven, op basis van *alle* onderwijsprofessionals. Over het algemeen kan gesteld worden dat onderwijsprofessionals die indirect contact hebben met leerlingen vaker voor de 'weet ik niet' optie gaan, dan onderwijsprofessionals die direct contact hebben met leerlingen.

Thema	Vraag/Stelling	Onderwijsprofessional
Gedrag	Heb je het idee dat de relatie tussen meiden en jongens de laatste 4 jaar is veranderd?	Mannelijke onderwijsprofessionals (53%) denken vaker dan vrouwelijke onderwijsprofessionals (43%) dat de relatie tussen meiden en jongens gelijk is gebleven.
	Jongens beïnvloeden elkaar om zich op een bepaalde 'mannelijke' manier te gedragen	Mannen denken vaker dat deze beïnvloeding is afgenomen (9%) dan vrouwen (2%). Ook onderwijsprofessionals die indirect contact hebben met leerlingen denken vaker dat het is afgenomen (10%) dan zij die direct leerlingcontact hebben (3%).
	Jongens bij mij op school lijken beïnvloed door specifieke ideeën die zij online tegenkomen over mannelijkheid, genderdiversiteit en omgang met vrouwen	Mannen denken vaker dat deze beïnvloeding in beperkte mate tot helemaal niet voorkomt (63%) dan vrouwen (44%). Dit is ook het geval bij onderwijsprofessionals die <u>direct</u> contact hebben met leerlingen (61%) t.o.v. zij die <u>indirect</u> contact hebben (47%). Onderwijsprofessionals die <u>indirect</u> contact hebben geven vaker aan het niet te weten (28%) dan zij die <u>direct</u> contact hebben (16%).
	Waardering voor meer traditionele rolverdeling in gezinnen	Meer vrouwen (20%) zien of herkennen dit wekelijks of vaker, dan dat mannen dit doen (12%).
	Praten over alfa's (sterk, succesvol en dominant) en bèta's (zwakker en minder aantrekkelijk)	Meer mannen (15%) zien of herkennen dit wekelijks of vaker, dan dat vrouwen dit doen (9%).
	Hoeveel invloed of sociale status hebben de jongens die deze uitspraken doen of dit gedrag vertonen in de klas, denk je? (Zie figuren 1.7 A t/m D voor de voorgelegde uitspraken en gedragingen).	Onderwijsprofessionals die <u>indirect</u> contact hebben met leerlingen denken vaker dat deze jongens redelijk tot veel invloed hebben (53%) dan professionals met <u>direct</u> leerlingcontact (40%).
	Heb je het idee dat de hoeveelheid van dit soort uitspraken en gedrag de laatste 4 jaar is veranderd? (Zie figuren 1.7 A t/m D voor de voorgelegde uitspraken en gedragingen).	Mannen denken vaker dat het een beetje tot sterk is afgenomen (9%) dan vrouwen (2%). Vrouwen denken juist vaker dat het een beetje tot sterk is toegenomen (61%), dan dat mannen dit doen (50%).

* Onder directe rol valt: Leraar (docent/leerkracht), Mentor / SLB'er, Intern begeleider of zorgcoördinator, Leerlingbegeleider, Vertrouwenspersoon, Onder indirecte rol valt: Schoolleider/directeur, Adjunct-directeur, Schoolbestuurder, Coördinator burgerschap en Beleidsmedewerker.

Verschillen per **onderwijsprofessional**

Thema	Vraag/Stelling	Onderwijsprofessional
Effect	Leerlingen kunnen beïnvloed worden door online content over mannelijkheid en relaties. In hoeverre heeft het gedrag dat hier naar jouw idee uit voortkomt een negatieve invloed op de volgende onderdelen van het schoolklimaat?	<p>Vrouwen vinden vaker dat het gedrag in redelijke tot sterke mate van invloed is op een aantal onderdelen van het schoolklimaat, dan mannen. Dit geldt voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verbale agressie (37% versus 23%) • onbegrip tussen jongens en meiden (35% versus 24%) • de dialoog of discussies in de klas (32% versus 20%) • algemene sfeer in de klas(sen) (26% versus 15%) • verstoring van lessen (18% versus 6%). <p>Mannen geven vaker aan dat fysieke agressie of intimidatie helemaal niet voorkomt (40%) dan vrouwen (31%). Hetzelfde geldt voor verbale agressie: volgens 26 procent van de mannen komt dit helemaal niet voor, tegenover 15 procent van de vrouwen.</p>
	Hebben meiden aangegeven of merk je dat ze zich onveilig of oncomfortabel voelen op school door bepaalde uitspraken of gedrag van jongens?	Meer vrouwen (9%) dan mannen (2%) krijgen regelmatig tot vaak mee dat meiden zich onveilig of oncomfortabel voelen door uitspraken of gedrag van jongens.
	Hebben jongens aangegeven of merk je dat ze zich onveilig of oncomfortabel voelen op school door bepaald gedrag van jongens of uitspraken over hoe je een goede man zou moeten zijn?	Meer vrouwen (8%) dan mannen (3%) krijgen regelmatig tot vaak mee dat jongens zich onveilig of oncomfortabel voelen door uitspraken of gedrag van jongens. Meer mannen (59%) dan vrouwen (44%) zeggen dat jongen dit zelden tot nooit aangeven.
Handelen	Hoe vaak heb je gesprekken met leerlingen over onderwerpen uit de mannosfeer, zoals zingeving, identiteit, relaties, seksualiteit, respect, gelijkwaardigheid en succes?	Vrouwen geven vaker aan dit regelmatig tot vaak te bespreken (21%) in vergelijking met mannen (11%); mannen zeggen vaker dit zelden tot nooit te doen (53%) dan vrouwen (42%).
	We doen te weinig om problematische opvattingen over mannelijkheid bij jongens tegen te gaan	Onderwijsprofessionals die <u>direct</u> contact hebben met leerlingen vinden vaker dat hun school te weinig doet om problematische opvattingen over mannelijkheid bij jongens tegen te gaan (25%), dan zij die <u>indirect</u> contact hebben met leerlingen (16%).

Verschillen per **school**

Bij enkele kernvragen van dit onderzoek zijn in de bevindingen verschillen zichtbaar tussen soorten scholen (schoolniveau*, regio** en levensbeschouwelijke richting). Op deze twee pagina's staan de meest relevante significante verschillen weergegeven, op basis van *alle* onderwijsprofessionals.

Thema	Vraag/Stelling	School-niveau
Gedrag	Positieve en respectvolle omgang tussen jongens en meiden	Op havo/vwo-scholen ziet men vaker een (zeer) goede omgang (67%-69%), dan op vmbo-scholen (50%).
	Heb je het idee dat de relatie tussen meiden en jongens de laatste 4 jaar is veranderd?	Relatie vaker (sterk) verslechterd op scholen in regio Zuid (27%), ten opzichte van regio Oost (16%). Op scholen in regio West weet men het vaker niet (28%), dan in Oost (18%) en Zuid (16%).
	Frequentie van intimiderend of agressief gedrag van jongens richting meiden	Op meer scholen in regio Zuid krijgt men dit (vrijwel) nooit mee (74%), dan op scholen in Oost (61%). Op scholen in regio Noord weet men het vaker niet (20%), dan op scholen in Zuid (8%). Op openbare scholen weet men het vaker niet (17%), dan op scholen op een christelijke grondslag (9%).
	Jongens lijken beïnvloed door specifieke ideeën die zij online tegenkomen over mannelijkheid, genderdiversiteit en omgang met vrouwen.	Op vwo-scholen weet men het vaker niet (8%), dan op havo-scholen (5%). Op scholen in regio Noord denkt men dit vaker in sterke mate (11%), dan op scholen in West (4%). Op scholen in regio West weet men het vaker niet (24%), dan in Zuid (13%). Op openbare scholen weet men het vaker niet (23%), dan op scholen op een christelijke grondslag (14%).
	Negatieve uitspraken over of negatieve houding/gedrag richting mensen die transgender, non-binair of homo zijn	Op meer vmbo- en havo-scholen krijgt men dit wekelijks tot dagelijks mee (respectievelijk 56% en 36%), dan op vwo-scholen (30%).
	Praten over body count of aantal bedpartners van meiden of vrouwen en dit in relatie brengen tot hun waarde als partner	Op meer vmbo- en havo-scholen krijgt men dit wekelijks tot dagelijks mee (respectievelijk 14% en 9%), dan op vwo-scholen (6%).
	Afwijzen van zachtheid, empathie of zorgzaamheid bij zichzelf of andere jongens en mannen	Op meer vmbo- en havo-scholen krijgt men dit wekelijks tot dagelijks mee (respectievelijk 31% en 22%), dan op vwo-scholen (18%).
	Ironische grappen die verwijzen naar één van de dertien voorgedragen onderwerpen	Op meer vmbo- en havo-scholen krijgt men dit wekelijks tot dagelijks mee (respectievelijk 45% en 32%), dan op vwo-scholen (26%).

* Schoolniveau: er is gekeken naar verschillen tussen vmbo-, havo- en vwo-scholen. De groep onderwijsprofessionals PRO/LW00 ((praktijkonderwijs / leerwegondersteuning) is in de steekproef niet groot genoeg voor deze analyse (n=12).

** Regio: Noord = Drenthe, Flevoland, Groningen; Oost = Flevoland, Gelderland, Overijssel; Zuid = Limburg, Noord-Brabant, Zeeland; West = Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht.

Verschillen per **school**

Thema	Vraag/Stelling	School-niveau
Effect	In hoeverre maak je je zorgen over de invloed van online 'manosfeer'-content <u>op jongens</u> op jouw school?	Op vmbo-scholen weet men het vaker niet (8%), dan op havo-scholen (2%). Op scholen in regio Noord maakt men zich vaker (zeer) ernstige zorgen (18%), dan op scholen in Zuid (6%).
	In hoeverre maak je je zorgen over de invloed van online 'manosfeer'-content <u>op de sfeer en sociale veiligheid</u> op jouw school?	Op vmbo-scholen weet men het vaker niet (9%), dan op havo-scholen (3%). Op scholen in regio Oost maakt men zich vaker (zeer) ernstige zorgen (10%), dan op scholen in West (4%).
Handelen	Ik heb inzicht in en gesprekken over de leefwereld en interesses van jongens in mijn klas(sen)	Op scholen in regio Zuid zegt men vaker van wel (63%), dan op scholen in West (50%). Op scholen op een christelijke grondslag zegt men vaker van wel (65%), dan op openbare scholen (53%).
	Er zijn duidelijke sociale normen en regels bij mij op school om positief gedrag te stimuleren en negatief gedrag te begrenzen, die door iedereen consequent worden toegepast	Op havo-scholen is dit vaker <u>niet</u> het geval (16%), dan op vwo-scholen (12%). Op scholen in regio Oost is dit vaker wel het geval (75%), dan op scholen in Zuid (58%). Op scholen op een christelijke grondslag is dit vaker wel het geval (74%), dan op openbare scholen (61%).
	We geven de manosfeer op een juiste manier aandacht bij ons op school	Op vwo-scholen vindt men dit vaker (19%), dan op havo-scholen (15%). Op scholen in regio Zuid vindt men dit vaker (29%), dan op scholen in West (18%) en Oost (18%).

Bijlage - steekproef

Achtergrondkenmerken steekproef (n=487)					
Geslacht	#	Onderwijssector	#	Provincie (locatie school)	#
Man	178	(regulier) Primair onderwijs	146	Drenthe	19
Vrouw	308	(regulier) Voortgezet onderwijs	220	Flevoland	18
Non-binair	1	Speciaal basisonderwijs (sbo)	10	Friesland	14
Functie	#	Speciaal onderwijs (so)	16	Gelderland	72
Schoolleider/directeur	18	Voortgezet speciaal onderwijs (vso)	28	Groningen	28
Adjunct-directeur	5	Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)	73	Limburg	22
Schoolbestuurder	2	Anders	24	Noord-Brabant	68
Coördinator burgerschap	5	Onderwijssoort (docent/mentor/SLB'er in VO)*	#	Noord-Holland	55
Leraar (docent/leerkracht)	298	PRO/LWOO	12	Overijssel	47
Mentor / SLB'er	108	vmbo	64	Utrecht	38
Intern begeleider / zorgcoördinator	35	Havo	94	Zeeland	12
Leerlingbegeleider	43	Vwo	106	Zuid-Holland	94
Vertrouwenspersoon	15				
Conciërge	14				
Beleidsmedewerker en bedrijfsvoering	64				
Adviseur / Consultant	11				
Onderwijsassistent / Leraarondersteuner	33				

*Binnen het voortgezet onderwijs zijn verschillende onderwijsniveaus vertegenwoordigd. Het aantal respondenten uit het vwo (n=106) ligt hoger dan uit het vmbo (n=64), maar beide groepen zijn groot genoeg om onderlinge verschillen te analyseren.

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
053 - 200 52 00
KVK-nummer 08198802
nl-info-publiek@ipsos.com
www.ipsos-publiek.nl

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 308 48 00
nl-info-publiek@ipsos.com
www.ipsos-publiek.nl